КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ШОАТТА, 5 октябрь, 1968 шу. № 120 (4600). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхерча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА

Навигаци чаккхйоалаш латт Тюменски областа Къилбаседехьен хиш тІарча ваьхкашка. ТІехдика къахьийгад укх шера хица хьу дІаккхьийтача Ханты-Мансийски болхлоша. ВархІ бетта план кхоачашъяь а баьнна, мехка кердача тІирсашта, предприятешта дІаккхьийтай цар Сибарегlарча хьун 1.250 эзар кубометр.

СУРТА ТІА: хьу дІаккхьийтача Ханты-Мансийски контора выкатни рейда гавань. Укх шера баржаш тІеи плоташ тІеи а етта 600 эзар совгІа кубометр хьу дІаккхьийтад хица хьу дІаккхьийтарана.

И. Сiпожникова сурт.

ТАСС фотохроника.

КОММУНИСТИЧЕСКИ БОЛХЛОЙН ПАРТЕЙ ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА СОВЕЩАНИ КИЙЧЪЯРА ЙОЛЧА БАЛХА ГРУППАН КОМИССЕН ЗАСЕДАНЕЙ ХЬАКЪЕХЬАРА

КОММЮНИКЕ

1968 шера 27 сентябре дуьйна 1 октябре кхаччалца коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъера Совещани кийчъяра йолча балха группан комиссен заседанеш хилар Будапешта.

Заседанешка дакъа лаьцар укх лахерча коммунистически болхлойн партей викалаша: Алжира социалистически авангарда Парте, Америка ВІашагІкхийттача Штатий Коммунистически парте, Аргентина Коммунистически парте, Австрале Коммунистически парте, Австре Коммунистически парте, Бельге Коммунистически парте, Болгарски Коммунистически парте, Боливе Коммунистически парте, Бразильски коммунистически парте, Чиле Коммунистически парте, Кипра къахьегачу халкъа Прогрессивни парте, Коста-Рика Халкъа авангард ядаче парте, Чехословаке Коммунистически парте, Дание Коммунистически парте, Къилбехьа-Африкански Коммунистически парте, Эквадора Коммунистически парте, Къилбаседехьарча Ирландие Коммунистически парте, Финляндие Коммунистически парте, Французски Коммунистически парте, Греца Коммунистически парте, Гваделупски Коммунистически парте, Гватемальски къахьегама парте, Гаита халкъа цхьааГІон Парте, Гондураса Коммунистически парте, Инде Коммунистически парте, Ирландски болхлой парте, Иракски Коммунистически парте, Ирана Халкъа парте, Израила Коммунистически парте, Колумбе Коммунистически парте, Польски вІашагІкхийттача болхлой парте, Ливански Коммунистически парте, Люксембурга Коммунистически парте, Венгерски социалистически болхлой парте, кертамукъалени социализман Парте (Марокко), Мартиникски Коммунистически парте, Мексикански Коммунистически парте, Монгольски халкъа-революционни парте, Великобритание Коммунистически парте, Германе Социалистически единни парте, Германе Социалистически единни парте — Малхбузехьара Берлин, Германе Коммунистически парте, Итальянски Коммунистически парте, Парагвайски Коммунистически парте, Перуански Коммунистически парте, Реюньонски Коммунистически парте, Румынски Коммунистически парте, Сальвадора Коммунистически парте, Сан-Марински Коммунистически парте, Испане Коммунистически парте, Швейцарски къахьегама парте, Сирийски Коммунистически парте, Советски Союза Коммунистически парте, Суданси Коммунистически парте, Турце Коммунистически парте, Тунисски Коммунистически парте, Уругвая Коммунистически парте, Венесуэла Коммунистически парте.

Цхьаццa бахьанех шоай викалаш заседане бахийта вІаштІехьа ца доалаш Кубан дукхахча партеша дахкийта доагІаш дола письмош дахкийтад кийчон комиссе дІерагІа.

Кийчон комиссе, ца а дийтІа, къоабалйир Коммунистически болхлойн партей Совещани кийчъяра баьча балхах йола информаци. Коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещанеца дувзаденна доле дешаш хийцар. Кийчон комиссе дакъа лаьцараша массане а цхьатарра бакъдир хІанзарча этапе империализмана духьален коммунистически болхлойн партеша, дерригача антиимпериалистически низама чакхдоаха гІуллакхаш цхьана хилийтара тІехьен хоаттабеча къовсама декхарашка хьажар духьа дунен халкъашта юкъера совещани гульяннза эрг ца хилар.

Кийчон комиссена юкъе дакъа лаьцараша нийса лаьрхІар дунен халкъашта юкъера Совещани чакхьаккхарах долча дешага цІакха а хьожизга. Цар консультаци е лаьрхІад цу денах лаьцца шоай партей централни комитеташка.

Совещани гулъерзІолча заказаш дІахо кийчъяра порядках де доши дувцаргдолаш йола арГІа пара кийчон комиссе сесси укх шера 17 ноябре Будапеште гулъелга вІаштІехьдаьккхар кийчон комиссеца дакъа лаьцараша.

Балха группан кийчон комиссен заседанеш хетарашта пархІатта новкъостамха дагабувлам чакхбьаьлар, цар цІаькха а хьехкар марксизма-ленинизман пролетарски интернационализман ларда тІа цхьана хилийтар дІахо дегІадуллар безам болаш бежаранка йола кертеш хилар.

Будапешт.

1968 шера 1 октябрь.

КПЧ ДЕЛЕГАЦИ МОСКВЕ КХАЧАР

КПСС ЦК Политбюросо БПЧ ЦК Президиуме шоайна вІаштІехьдаьккхача тайпара 3 октябре Москве кхаьчар КПЧ ЦК Хьалхара секретарь нов. А. Дубчек, КПЧ ЦК Президиума член, ЧССР правительства Председатель нов. О. Черник, КПЧ ЦК Президиума член, Словаки КП ЦК Хьалхара секретарь нов. Г. Гусак юкъе а болаш йола КПЧ ЦК делегаци.

Внуковски аэродроме делегацена накъабаха бар КПСС ЦК Генеральни секретарь нов. Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель нов. А. Н. Косыгин, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лаккхерча Совета Президиума Председатель нов. Н. В. Подгорный, КПСС Централни ревизионни комиссе член, КПСС ЦК отдела заведующи нов. К. В. Русаков.

Накъабахараша юкъе бар СССР-ера ЧССР посол нов. В. Коуцкий чехословацки посольства болхлой. (ТАСС).

ДОТТАГІЛЕН ВИЗИТАГІА

СССР Лаккхерча Совето йийха еш 3 октябре официальни доттагІален визитагІа Москве кхаьчар ПНР Сейма маршал Чеслав Вынех керте йола Польски Халкъа Республика Сейма делегаци.

Делегацена юкъа ба Сейма депутаташ Юзеф Кулеша, Юзеф Нога, Бронислав Ваша, Рышард Хайдук, Ольга Шваликевич, Зофья Гжебинш-Невядка, Вацлав Моцька, Викенты Алексейчук, Бронислав Калвас, Анна Мендзкевич, Юзеф Ластовский.

Советски столице безамех дег тІара тІаийцар вежарашха долча польски халкъо бахкийтараш.

(ТАСС).

«КОСМОС-245»— СИГАЛА

ТАСС-а ХОАМ

1968 шера 3 октябре Советски Союза сигаьлехийтай «Космос-245» яха арГІанара лаьттан жимусегІавенна спутник.

Спутнико тІа еттаьй 1962 шера 16 марта ТАСС-о хьанхайнаьча программага хьажна космически аре дІахо талла лаьрхІа йола Іилман аппаратура.

Спутник орбита тІа яьккхай укх тайпара параметраш а йолаш.

Юкъеьнца гобанехка ю — 92,1 минут;

Лаьттан тІехенна эггара дукхагІа гаьна яьннача хана (апогеяр) — 509 километр;

Лаьттан тІехенна эггара дукхагІа герганнача хана (перигеяр) — 282 километр;

орбита экваторе лаккар — 71 градус.

Іилман аппаратураш совгІа спутника тІа я: орбита элементаш нийса йисте лаьрхІа радиосистема; приборашки Іилман аппаратурен бачо балхах йола хоамаш Лаьттан тІа Іочугергіаька радиотелеметрически си[redacted]

Спутнико тІа еттаь аппаратуро боарамагІа бала бош а. Іочуухача информацена обработка ю координационно-вычислительни центро.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЯХАЧА МАШИНАШЪЕЧА ЗАВОДА КОЛЛЕКТИВАНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

№ 2 йолча школана-интерната дукхахча шерашка доккха шефски новкъостал дарах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхерча Совета Президиума Сийлен грамота лойла

«Красный молот» яхача машинашъеча завода коллективана.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхерча Совета Президиума председатела заместитель М. МАМАЕВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхерча Совета Президиума секретарь Т. СКЛОКИН.

г. Грозный,
1968 шера, 2 октябрь.

РЕПОРТАЖ

МЕЦА ХУРГДАЦ ХЬАЙБАШ

...Нийлха агІача кІетаргашта юкъе гІолла дІа-юха хьуьвача хаькъа тІа ца терка а теркаш юкхера вІамигача кІайча тІолгашха хьалбаьккхача гуьлга тІа хьалтІаьлар тха «Москвич». ДІахо дІаваха везаш хилавзар: дерригача кхай сурт. тІаьръюкъе уллаш санна бІаргагоа.

Гаьнна хьалхашка лакха хьажкІай баьццарча гІадамашта юкъе гІолла наг-нагахь къайла а юлаш тІехкха гуча а юлаш силосан комбайнаш тІехьайолаш массеех трактор йоагІа. Царна уллув автомашинаши лафетани йоагІа. ВІарахьела безам боагІа механизаторашеи шоферашеи беш болча балха, цар вІаштІехьаьльинача ритмага: нагахь гІадам Іоллжаш лаьтта. Хеталу, машинаши комбайнаши юкъара цхьа соа йолаш я. машина комбайнах тІехьайиса йиш йолаш яц аьнна...

— ШоаллагІа оаха хІайийна хьажкІа я ер,—аьлар хьатІавеначa Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза цхьоалагІча отделене управляюще Забиров Саида. Меца доацаш Іа даккха йиш йолаш да хьайбаш. — Дика хьийкъай хьажкІа, — дІахо дуьй Саида. — ХІара гектара тІара 130—150 центнер баьццара масса чуш механизаторашa. Из плана дукхагІа я. хІаьта тха лаьтташа а, укх шера чІоагІа йайха лаьттача ханага хьежача из во дац. Бакъда, атта хьахинпалаш уж толлаш. ХьажкІа хІайийнача хийнахь хево шеай бола низ тІабахийта къахьегар тха механизаторашa. 25—27 сантиметр кІоаргал делаш аьхар трактористаша лаьтта. Хаппахьа оиаш йола удобренеш товсар, хІаьта оасарах хІама хьатІальлча-м оаха тракторашха хьаллотаяр мара юкъ яцар оасар де арадовла. Дайналаш хьийга къа — из ховргда тха кхай тІа хьежача.

Управляющена къамаьл деш кхашта юкъевоал со. МугІарех хьаьагІа хьалъйойдаь хулг хьал па кхоачаш йола лакка хьажкІа. Оасар да ала йиш йолаш хІане гаш укхаза. Тешалу управляюще дувцачох.

— Хьо раьза волаш йий шун балха темпаш, Саид? — хетт аз управляющега.

—Темпаш во яц. Бакъдар аьлча, со раьза ца хила хІама дац. Тха отделене 12 автомашини массеха тракторни лафети я. Цар кхув комбайнаш дІаэтта латтаргйоацаш царна гІулакх да. Еха, болх ца беш нагахь хилии парех машина. Уж ца йохийта шоай хур ду шофераша.

Къаьстта дика болх барца шІи хева ба укхаза шоферашГисаев Вахен Дидаев Мухьмадн. Болх дика, шІена барца, шоаш кхо ца беш къахьегарца бовз уж боахаме.

— ХІарапе хийнахь 12—14 рейс ю цар. — дувц управляюще. БІаргагой хьона, дІа йола машина. — цуш дІахьоях управляюще силосах етта йодача Іамаргіа «ЗИЛ-130» волча оагІорахьа,—из Гисаев Вахa ва. ХІанз делкъе мича хинцай, хІаьта Вахас хІалале из вархІагІа рейс ю. Са довлехьа 7—8 рейс кхы а а кхуврга цун.

Хозача кешаниш буоц управляюще машинаш тІа силос дІанийсъеш бола кхалнах а.

— АргІа деш санна йотт машина тІа силос Б. Гандиевас, З. Базаевас, С. Турлуевас, кхьчар. Мел кІоваш долаш никъ хиларах бе йоллал масса Іойежаш цар еттача машина тІара. Дукха кислу пар хийнахь йола норма 200 процент кхоачашъеш, хІаьта 150 процентал кІезигагІа-м норма нІаккха кхоачашъяц.

Пахадаш дІайодача машинай «Іула» тІехьа дІайода тха «Москвич». Юрта Іочухоачача силос оаш тараз латт. Дукха гоабац укхаза шофераш весовщица З. Джакотова.

...Пахадаш йолх кхай тІа гІолла баьццарча массех етта машинаш, лафеташ. Аре кхайкаш тІташ ду моторашa. ДІанех хьежача бедаш, бегаш беш саньерлане болх беш ба отделене кагий а, боккхий а нах. ХІаравар тІерт шийна уллуу воаллачул дукхагІа, дикагІа болх бе. Хов цабка, доакъар Іалашдарга хьежжа мара доахана шура дургйоацалга, бахама доход лакхлургйоацалга. ХІаьта, хов боахама дола ве — къахьегамхой ве доша. Цудухьа хІанале 5613 тонн баьццара. чамбола доакъар Іалашдац пар. Плен 5800 тонн я. Силоса лаьрхІа чуана озаш хьажкІа кхашка кхы а шортта, план тІехкхоачашъьала я.

Меца доацаш Іа даккха йиш я «Красноармейский» совхоза хьайбаш...

И. ИНСТИЕВ.

ГІИШЛОШЪЕРАШТА—ДУКХАГІА МАТЕРИАЛАШ

Грозненски гІишлон материалаш аракецача № 2 йолча комбината болхлоша гІишлон материалаш дІахьийтара нийс бетта план хаьал дукха хьалха кхоачаш а еш, укх бетта чотах дІахьийта продукци 511 эзар сом мах болаш я. Кирпичик аракецара план 102.8 процент кхоачашъяь цо, планал совгІа аракийцa кирпичик цхьы миллиони 7 бІаь эзари я.

Пятилетка кхоалагІча шера социалистически ддьe хьалха латташ хьайоагІа нов. Вевзенко керте латта битумни бакьхат деча цеха коллектив. Цо нийс бетта планал совгІа аракийна битумни бакьхат 1900 тонн я. Цул дукха тІехьайисаш етта кирпичик еча шаьлагІча цеха коллектив я.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ЛЕНИНСКИ къахьегама вахта

СЕЯЛКАШ КХАЙ ТІА ЯЬННАЙ

ЦаІ шолагІчоа тІехьа йолаш тайпа йолх сеялкаш, шовзта тІехьа нийса мугІараш а дуташ. Гаьнна кхайна юкъе а вака фийгаш дехаш доаш кьона агроном Талхаев Юнус.

ТІехкха кха йисте сеялкаш чу кІа чудохка сена механизатораш. сеялщикаш цІьан-шин минота хьагулбу цо.

— Фийгаш доагІача тайпара кІоарга дуаш лаьтта. Шоах дакха гІилат дац,—йоах цо. ХІаьта инструкци кІезига толлое езаргьа. гой шовна маьлхо лаьтта миита доккъадаьа. Цудухьа 1—2 сантиметра кхы а кІоаргагІа кІа дІадуьредолаш сеялкаш дІаеттайа гІилат даргдац цо.

Цу хана машина етта дика кхохаш, удобренеш теха кІа генеш а дІаьаіа сена хьойт шофер Колоев Хьамид.

— Со баьхан латтий из сена, —бехьаьа а пулаш хьатІавоагІа из.

Ииттa бехиттокхаме а доархІаме а хеташ дІайолабаьй из болх хІанз вай ноацача Наьсарерча «Экажевский» совхоза ІаьнийЮртарча отделене. Хьалаpe къохьет трактористаша Татриев Махьмада, Нальгиев Оскана, цар сеялщикаша Варшилиоев Дикалда, Баваев Абусайта, кхьчар.

СихагІа а дикагІа а ялтаеш дІаийна дахара царцагІбаьниаб Экажкъонгий-Юртарча отделенера механизатораш а. Болх дІабоалабеннача укх пхе-ялх дийнахь 4 сеялкаца кІа дІадийкад шин бІаь совгІа гектара тІа. Опыт йолаш къахьа механизатораш ба трактористаш тІа а сеялкаш тІа а багІараш. ХІанзехьа царна юкъе белгалбаьннаб хьалхе лелаш сеялщикаш Албогачиев Абдурахьман, Албогачиев Татар[redacted] трактористаш Кациев Висангири, Халухоев Идрис.

М. ЗАНГИЕВ.

ТОЛАМЕ КЪАХЬЕГ

«Грозное» объединение чуйоагІаш йола компаш лелаю «Кругловский» совхоз. Надтеречни районе къонагІа ярей я. Ер диьлагІа шу мара дац из къаьстта боахам а баь дІакъоастаь. Укх шера къона иле я 400 гектара тІара компаш летай совхозе, планах 620 гектар шера йоацача 730 гектар гуразьа дуьхІан, 400 гектар мукаш дІабийнай цо.

ДІахо йодача хана компаш лелаяра специализации е лаьрхІаа совхоза. Цудухьа укх гуразьа кхы тІа 457 гектар компаш дІайоагІаргьа, цу гІулакха кІанз лаьтта кийчдеш, купна планировка ец дато. Совхозе кийчаь даьнача 100 гектара тІа укх деношка компаш дІайоагІа болхургба.

Юрта боахама балхаш деча дикагІа къахьегараш, хьалха латтараш малаш ба шун. аьнна хаьттача совхоза директор Мальсаев Ахьмада Мусаьа аьнар:

— Эггара дикагІа барех [redacted] хьалхагІа цІи яхка [redacted] чудцача болх беча Джабаев Шамсудин керте латтача бригадерча Махаева Патай, Сулейманова Маккий, компаш дІайоагІа лаьтта кийчдеча Мальцагов Иоаьа керте латтача бригадерча Сербиев Махьмада, Солтубаева Мовай, хьыбарий. Шоай къахьегама толамаш В. И. Ленин ваь 100 шу дизара деша хетаду цар.

С. СУЛТАНОВ.

Грозненски «Металлист» яхача заводе дукхача хана дийз хьинаре къахьегаца общественни балха тІа дика дакъа доацаши хьавоагІа менгеш деча цехерча бригада бригадир В. П. Кукуляев. Цо шинга болх беча укх 11 шера массаха а новкъостанта хьехаш телаш хьавоагІа коммунистически къахьегама ударник нов. Кукуляев. Цо керте латтача бригада болх дика вІаштІехьаьккхаб цо.

Цун бригадера дукхагІбола болхлой кагирхой ба. ВЛКСМ 50 шу дузача дене къахьегама совгІат кийчдара чІоагІа къовсам лоаттабу цар. Октябрь бетта план пхи ди хьалха кхоачамье доаш деннад цар.

Сурта тІа: В. Кукуляев.

И. Пинов сурта тесса.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ГІУЛАКХАШ

Ленински къахьегама вахте латтача вай хьайбаш леладераша тІатІа продукци алсамйоах.

Пятилетка шин шера хьалха дІадахача шин шерал 8 процент дукхагІа даьккхад дуах, шура — 18 процент, фуаш — 24 процент, тха — 21 процент.

ТІагІертта къахьегаш ба фермай къахьегамхой пятилетка кхоалагІча шера а.

Из хьагойт нийс бетта балха итогаша. Республика кхаь квартале хьайбай ерриге продукташ йоахара план тІехкхоачашъьай.

Наурски района боахамаша хІанзе шура, фуаш, тха доахара йола шера план кхоачашъьай.

Республика фермай къахьегамхоша хьайбай продукташ йоахара шера план хамал хьалха кхоачашъяра мел эшар долаш да.

Цхьабакъда, цхьайолча фермаша шоай балха дукха кхоачамбоацараш нийсдолийт. Болхозаши совхозаши къаьст-къаьста хьайийцача цар балха хьекхадаш эргаш да. Хьалаш цхьатарра доллаце да из.

Нийс бетта соакка цу хана еххачул ялх процент дукхагІа шура еххай колхозаша, фуаш — 14 процент, хІаьта совхозашка уж продукташ 1967 шерарчул кІезигагІа яьхай. Цар вІаштІехьдаьккхадац кхаь квартала дуах, шура, фуаш, тха доахара план кхоачаьшье, хІаьта колхозаша ца тІехкхоачашъяьй.

Ачхой-Мартана, Наьсарен, Шелковской районий совхозашка соакка деши шоай доахангара йовкха шура кІеагтьаьй.

Планах доагІа дукха фуаш Лаьхенга дІаккхачийтадаш Грозненски, Шалла районаша. Республика нийс районе толамца кхоачашдаьд из декхар.

Хьайбай продукци алсамъяккхара гІулакх дукхача даькъе хьайбаш дика е во Іангара дахарца дувзаденна дурга. Шийла да хьатІаоттачехь эшаш дола доакъар Іалашдара терко е ега хІана боахамий коллективаша. Из хІана а кхоачамбалла Іалашдьлаш цхьайолча колхозашкей совхозашкей. 1-гІа октябрь хьатІаотташ республика боахамашка планах эшачох 59 процент мара гІоза доакъар дац. Соакка укх хана кІоагашка хинначул кІезигагІа я укх шера силос а.

Республика беррига къахьегамхой санна В. И. Ленин ваь бІаь шу дизара толамашца накъабаха гІерташ ба хьайбаш леладераш а. Уж сийлен деноа хьатІаоттача деношка ханал хьалха пятилетка кхоачашъяра дош леннад дукхача вай фермай коллективаша. Шоаш деннa дош къахьегама дикача гІулакхашца кхоачашдар — из да хьайбаш леладерий керттера декхар.

1 ОКТЯБРЬ ХЬАТІАНХОАЧАШ ПАЧЧАХЬАЛИКХЕНГА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА ЙОЛА

СВОДКА

шера плана (процентанца).

Районаш	Хьайбаш	Шура	Фуаш	Тха
Ачхой-Мартана	83	81	96	96
Ведена	78	102	101	70
Грозненски	82	75	78	115
Гудермесски	82	88	109	85
МалгІабика	61	96	108	90
Надтеречни	68	97	109	84
Наьсарен	65	82	101	113
Наурски	83	111	116	116
Нохай-Юрта	94	102	118	43
Советски	58	106	105	63
Сунженски	88	91	117	115
Урус-Мартана	93	83	95	88
Шаьла	86	73	72	102
Шелковской	77	110	95	106
Ерригa республикe	80	86	91	107

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХ ИДЕЙНОСТЬ ЛАКХА ЙОЛАШИ ПАЙДАНЕГIЧА ТАЙПАРЕЙ ЛЕЛАБЕ!

ДАГЕСТАНЕРЧА, ЧЕРСИЙ-БАЛКХАРОШКАХЬАРЧА, КЪИЛБАСЕДА-ХIИРАШКАХЬАРЧА, НОХЧ-ГIАЛГIАШКАХЬАРЧА ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХЛОЙ ЗОНАЛЬНИ СОВЕЩАНЕРА

Тха газето хьалхагIа лоца бахна тайпара, Дагестанерча, Черсий-Балкхарошкахьарча, Къилбаседа-ХIирашкахьарча, Нохч-ГIалгIашкахьарча идеологически болхлой ... зональни совещание хилар город Грозне.

Совещание дакъа лацараша, ... В. И. Ленин вина ... дена 100 шу дизар ... идеологически балха ... декхарий ...

... Къилбаседа Кавказа ... республикай ... партийни организацей идеологически балха керттерча лостамех, дIа-мел ... коммунистически ... «Владимир Ильич Ленин вина дийнахьа дена 100 шу дизара кийчо ярах» КПСС ЦК-ас баьча соцамо дIайо ... тоабара ...

Тахан йовзатех КПСС ЦК укхазагIа гулъеннa идеологически болхлой зональни совещанера отчет.

1. ЛЕНИНСКИ НАЬКЪАЦА

Дерригача дуьнен миллионаш болча къахьегамхой сакхетам чу историе ше, вахаро ше айхха шоайла дувзаделийт Ленинан партии, Ленинан революци, Ленинан социализм. Эггара сийлахь-йоккхагIа йола юбилей — В. И. Ленин вина дийнахьа дена 100 шу дизар чIоагIагIа дездеш белгалдаккха кийчу вай парти, советски халкъ, дерригa прогрессивни адамаш.

Белгалдаьхнача дена накъайолаш, КПСС ЦК-ас соцам тIеийцаб «Владимир Ильич Ленин вина дийнахьа дена 100 шу дизарна кийчо ярах». Зональни совещание дакъа лаьцараша, массена цхьатарра раьза а хилла, хIара коммуниста, хIара партийни болхлочо лаьрхIа уйла тIа а йохийташ Iомаде дезаш лолча, лоархIамеча идейно-теоретически политически документа санна мах бир цу соцама. Цу тIа белгалбаьккхаб гениальни теоретика бахьчен, коммунистически парти а социалистически пачхьалкхе а хьаьар хиннача В. И. Ленина лоархIам, хьалхьхнаш ленинизма дерригдунен-исторически коталонаш, партийни паьхтана мах баьб лоархIамегIерча общественно-политически событей.

Зональни совещание белгал ма дахьара, из документ — партийни организацей дерригa массе тайпара идеологически гIулакхаш тоадара тIакхаьх йола вай парте мероприятеш логически дIахе ялар.

КПСС ЦК октябрьски (1964 ш.) Пленума решенеша йиш хилийтар кхетамегIен Iилман наькъаш общественни явленей событей мах бе. Социально-экономически политически факторaш, общества духовни вахара явленеш кхетамегIа теркал а еш вIаштIехьдаха даьлнад партийни организацей идеологически гIулакхаш.

Парте, берригача мехка, хIара партийни организаца вахарера IалашагIе лоархIаме событи хилар идеологически гIулакхашта чIоагIа уйла дIайийтача КПСС XXIII-ча съездах.

Вай мехка, цу даькъе Къилбаседа Кавказа автономни республикай а дерригa духовни вахар дIаьхий дир Октябрьски революцеа ах бIаь шера юбилей хьаьро, Октябра 50 шера хетадаьча КПСС ЦК Тезисаша, «Социализма сийлахь-йоккхача Кхоталоний 50 шу» дьиша Л. И. Брежнева ваьча доклад.

Совещание белгалдаьккхар, октябрьски Пленум хинначул тIехьагIа хьвйла парте дерригa лоархIамегIа вай дола документаш партийни пропаганде, дерригача вай идеологически балха чIоагIа теоретически база хилар. Уж да йIаьхкача хана вайна лоархIамегIа долаш латтаргдола документаш. СССР-е социализм хьалхьъ яккхарен коммунизм хьалхе йолаяран опыта еча теоретически политически анализ лоархIаме мул ба уж.

Парте мероприятеш чаккхьакар бахьан долаш кхы а дуккагIа чIоагIьелар советски наьха морально-политически цхьоагIо. Дагестанерча, Черсий-Балкхарошкахьарча, Къилбаседа-ХIирашкахьарча, Нохч-ГIалгIашкахьарча партийни организацеша кIезига Iоазьвш идейно-кхетама балха опыт, парте лоархIамегIерча документашкахьа решенешка хьалбе а дола. «Владимир Ильич Ленин вина дийнахьа дена 100 шу дизарна кийчо ярах» КПСС ЦК-ас баь соцам дIабовзийтаран цул политически а теоретически а маIан кхетадаран вай идейно-кхетама болх кхы а дуккагIа кIоаргбергба, шерберба, цIенкхаштагIен кайданегIен хулийтаргба.

КПСС ЦК соцамна дувзаденна партийни организацеша бе безаче идеологически балха декхарий хьахьъхьара доклад йоаш, зональни совещание дакъа лаьцараша белгалдаьхар, ленински юбилей коммунистанта доккха цIей хинна ма Iеш, коммунизм хьалхьара планаш кхоачашъяра хIара денна бе беза боккха болх. Идейно дог тийша, сийлетам лакха болаш болча мехa кхетам балара, керда общественни отношенеш вIаштIехьбахара бе беза болх а бе.

КПСС ЦК соцам, аьлар совещание парте Дагестански обкома секретара М. А. Джабраилова, сийлахь-йоккхача баьча бIаь шера юбилейна бола боагIача тайпара накъабахара къахьегамхой оарцагIбоахаш республика партийни организаце беча берригача балха ларие биллаб.

2. ИДЕЙНО ДОГ ТИЙША ХУРГБОЛАШ КХЕТАМ БАЛАР

КПСС ЦК соцам тIа йоах, ленински наькъагIа даьдар — из да марксистско-ленински теоре шIенал лораяр, общество дегIахара хьалдача исторически хьалаеца ньжжа на творчески дIаьхий яр.

Вай тIагIерттан цахаддаш дегIакхувлаиза ярьяц Ленини теоретически тIехьале, социалистически общества бола хьехам. Цун духьа кIоаргтей массе оагIорахьаран Iомае еза вай дунеи тIа хулиш йола чоалхане процессаш, социализма ленински принципаш ка ца луш хьалаашен дегIаккхувлен еза, общественни политически явленей классови наькъаца мах бергбола уйла дег чу йоссайра новкъостал де дуза советски наха.

Цу доллача хIамашкара вай хоаштте езаш йола лоархIамегIара ныведа малагIа а аьча, из я, хIанз, мIаккха а ца хиннача тайпара, чIоагIа идейно дог тийша хулга, классово-пролетарски сакхетам ира хулга ерригача партегара, хIаьта долче, цун хIара организацегарен хIара коммунистагарен наш хилар. ХIана аьлча чIоагIа идейно дог тийша а болаш мара могаргдац коммунисташта буржуазни идеологе беча ниша духьал латта, ревизионизмо лелавеча тишшача билкашта ховдаш болаш йоаш дукхал хIамаш етта, марксистско-ленински хьехама шIенал лорае, коммунизм хьалъеча дIахо толамаш доалхилга Iалашде.

Дукхьал цудухьа хIара партийни организаце лоархIамегIара декхари сийлахьa гIулакхи лархIа деза марксистско-ленински образовани тIехдаца вIаштIехьъаккхар, эггара хьийла хIара коммунисти политически сакхетам лакхбар, кьинар дегIадоладара массе оагIорахьаре йоакхо яр.

Из декхар хIара денна практически кхоачашдаиза дарган, цхьаккха юкъера ца воалаш хIара коммунист ше дог тийша хилар тIа чIоагIа, гIоал ца воалаш латтаргволаш, ... волаш вола парте бIухо хургволаш, цун гIулакха хьалхара ма йизза бехктоккхаме хургволаш.

Коммунистий, парте кадрай идейни кхетам лакхбара дешаш цудухьа да хIанзарча хьалашка къаьстта ирее хетаргтен. ХIаьта совещание цудуьха хилар кадраша беча балха хьалхьа чIоагIа уйла тIаяхийтин корта болаш дола лоархIамера хьалла къамаьл.

Идеологически болх парте гIулакхий къаьстта, Iалашъпте чоалхане дакъа хиларах тарра, шиш къаьстта, профессионални кадраш йолаш бе, уж еце хила йиш йоацаш практически дIабохалургбоацаш. Уж ба пропагандисташ, лектораш, политинформатораш, агитатораш, консультанташ, корреспонденташ, радио, телевидене, культура цIеней, клубий, библиотекай болхлой.

Идеологически бахкхоша шиш балаш а кадака Iомалулгаи опыт IоабIагень царгара хьедехаш а хиннив В. И. Ленин. Цо аьхад, «кIезига опыт йола наха пропагандистски профессеш соз дукха ма ю а ма кхула, цу тайпара пропаганда лоархIаш лок а ца бе.

Идеологически кадраша воаш беш болх бола болх, эггара хьалха, иаха кхетам телараштa клетам баланза бархбоаланга а хоаш бу вай, белгалдаьккхар ше къамаьл деш парте Нохч-ГIалгIай обкома секретара Х. Х. Бокова. Из кхы а боккхагIча лоархIаме хул укх тIехьарча итт шера цар составах ахалел йоккхагIа яр, кердаьнна хиларца дувзаденна.

Идеологически болх КПСС XXIII-ча съездо, КПСС ЦК эггара тIехьарча Пленумаша, «В. И. Ленин ваьча дийнахьа дена 100 шу дизарна кийчо ярах» КПСС ЦК-ас баьча соцамо дIа мел дийкарaна ма яхара хилийтар дукха боккъонца кийчбенна болча, тIех баьнна дика, дешале, пайдане, эффективно бе хоьргдолаш болча аьха бе беллаш хила беза из.

Практико хьахьакхад, идеологически кадраша беш бола болх дикагIа кхь лостамехьа беча хургхилар: а) уж теоретически кийчъяр, б) цар кхетам лакхбари шоай гIулакхаш чаккхдоахача хана царна новкъостал дари; в) опыт вIашагIтоари ла дIахола йовзийтилга вIаштIехьдаккхари.

Хилланза даргдоча гIулакхаш доашаш хиларга хьежа вержай укх тIехьарча шерашка Нохч-ГIалгIайчен ерригаш а хIана ан аьнна йола штатни идеологически кадраш. ДуккагIчар лахера партийни школаш йистеньхай. Царна юкъе нагахьа саг вац ший общественно-теоретически боарам лакх ца беш. Республика идеологически фронта хIара бIухою даим Iомаю В. И. Ленина произведенеш, пропагандист е семинара кулгалхо, лектор е докладчик ва из.

Укхаза, кхьча республикашка а санна, идеологически болх бу штате латтараша баь ма Iеш. Массава а, пропагандистски болх бу дукхача организацейи учреждений кулгалхоша. Царна лаьрхIа укх шера В. И. Ленина балхаш Iомаде вIашагIъеллай шиа цере партийно-бахьна актива школа. Болх беш я теоретически семинараш а.

Идеологически балха тIера шIенхаштта кхоачамбоацар да вай кхьаза политически хьала шоай общества хьалха латтача даькъага хьежижа мах беш хилар, кхьча тайпара бола бахьа ... лерттIа теркал ца а беш. Къаьстта а кхетам чу боалабе безарий кхетам мелааб а ... хьожаш. Эггара хьалха але доагIа из кагирхой балхах, буржуазни идеолого влиянех, вай классови ориентаци йоргIоаеш уж лорабелгаз.

Кхетадеш да вай кагирхой политически кхетам лакхбенна хилар, вай парте гIулакха мутIахьа хилар, шоаш китта мутIахьа хилар коммунизм болх долаш хьехача дьнин лоаттабеча къовсамех партийна цар практически хьалхенхой хилар. Цхьабакхда, вай доагIа, хIана а вайна юкъе къаьст-къаьста кагий нах — тишъенначa буржуазни культуранеш искусстванеш тIехьабаьнна, шоай ленинерча гIулакхеш мещанскан самалеи доккхал дераш хилар. Идеологически болхлоша дулах е йоагIаш бола вывод а ю, уйла а еш вIаштIехьъвашначa системагIа кагирхошта кхетам а лу.

Кадрашка бечa балха юкъера къаьстта белгалйоаш шиа проблема: из да, юкъа-даьле, пролетарски интернационализман халкъий доттагIален принципашца уж хьалхеер, шоалгIа-даьле, царна атеистически кхетам балар.

Цуьна дуьвзадеина чIоагIа уйла тIайохийт, масала, вай мехка къамаш дош теоретически практически кьоастадаьд ленински гене яха вывод тIайолча «В. И. Ленин вина дийнахьа дена 100 шу дизара кийчо ярах» КПСС ЦК-ас баьча соцам тIерча моттига. Ленински къамий политика, доккхийча а кагийча а халкъий боккъонаш цхьатарра хилийтара политика теннa хилар къаьгга хьахьокх автономни республикашa.

ХIанз а боккхача лоархIаме да ленински дешаш: «Вай дукхьала да къамашта юкъерча моастагIала, къамашта юкъерча довнашта, къамаш шоайла хийра дувлара». Вай дийде дагIан, социализмина дукхьала лоаттабеча идеологически къовсаме хIанз империализмана гонахьара керттера гом а хинна дIаэттар национализм хилар. Вайна дика дагадоагIа В. И. Ленина аьлар: къамашта юкъе денна моастагIала «вугIарерча халкъа» юкъа гIеттада гIерт буржуази, массе къамехи дьнехи бола капиталисташ вIашагIкхьайттаб къахьегамхошта дукъала къамий моастагIа харна юкъе а делла, уж вIашагIкъовстабе гIерт.

МоастагIал доазе радиостанцеша къамашта юкъерa моастагIал кудоллара даьш, пахадлаш передачаш ю вай автономни республикашта. Цудуьна чIоагIа теркалъе еза контрпропаганда а, национализмахи шовинизмахи маедикараш хьасучадоахилга а, буржуазни влияние ерриче формашта дуькъал лоаттадутIйола иммунитет хIаранe сакхетам чу южас а гIерташ. Эггара хьалхарча аргIанна цунна тIаерзаю идеологически кадраш.

Автономни республикашка бахача наха интернациональни кхетам лур хилча ха деза, цун кхел овлангара дена вай мехка кхьча халкъашна хилаенна йолча. БелгIалбаха беза сийлахь-ваккха Ленин дуьнена ваьна, Октябрьски революци ца долча, социализм хьалгера дахье кхача халкъашта мах баь наргоаваш доккха новкъостал дахча, эггара интернациональнегIа болча овлан тIара хьадагIача вежарашха долча эрсий халкъа лоархIам.

ЧIоагIа лоархIаме да, вай кадраша къамий башхалонаш ница беагIаьар, уж башхалонаш ма могга дуккагIа горкл а еш, интернациональни декхараш ма ю вай кадрашта на хьалхьа, кIезиг-дукха хинна а, уж ма кулийташ, уж интернациональни декхарашца юйса цхьане тардар. Интернациональни дега шорал йолаш хьалкъее еза идеологически кадраш. Интернациональни кхетам шерIалара лоазув а уттаеш, къамашта юкъера юкъ йоалилга мор хила йиш йолаш хIама дац.

Кадрашта идеологически кхетам балара гIулакха кхы кIезигагIча лоархIаме йоацаш форма и практически гIулакхаш чаккхдоахача хана цар гоьвал лакхьара йоакхо елга. Парте райкомийн горкомийн ерригача идеологически кадрашта уж йол-йолча моттигашка боккъонца тIахьожам лоаттабелгеш хIарянена къаьст-къаьста новкъостал делгеи IалашIеш йола порядок я, масала, Нохч-ГIалгIай чу. Укх тIехьарча шерашка укхаза хан-ханцахьа районашка ухийт кIира далалехьа райкома е горкома балха еррига участкаш йоазаш, цун боарам Iомабеш йола пропагандистски группаш. Цул тIехьагIа йиза анализ ю бахьъарча а карцаьарча а хIамий. Итогаш семинаре ю. ПланагIа лелаю горкомийн районийн болхлошта къаьст-къаьста новкъостал дера практика.

Идеологически кадрашна беча балха цхьахьа форма опыт хьаяIашагIа токараши кIайоаржиарахи лер. Цу гIулакха лаьрхIа белгаларча системагIа вIаштIехь лекпара-методически семинараш-совещанеш. Дешаш цу тайпарча методо йиш хулийт хIара боакхо юкъарчал доашаш бIарего, хIанта цун професионални гIулакхи — практически болх беча хана.

Партийни организацеша къаьстта йоакхо ше хила еза идеологически кадрай керда звено — политинформатораш. Цар хIана а дукха а лелонаш, хIана а дерригa вIаштIехьдалаш. Цхьабакъда, хIанза-м ала йиш йолаш да, политинформаторaша чIоагIа влияни ю аьна, къаьстта а болхлой активашка.

Массена дош да овлам Iе дош на идеологически кадрай ирйтватина проблема лахкъехьa. ГIулакха хьалдира боагIала хила боагIаш болча бехктоккхaлуш лорда тIа вIаштIехьболаш ма бий цар беррига бах. Цудуьна пахаддаш юшкаттеша йоаш дIабаха йиш болаш бан цар боля.

Шеко яц, дезаш денна кийчо ши йоашка на вай кадрай профессионални говзал ортанлкха товра дика школа а берригa идеологически болх айбара стимул а хургхилараx.

Капитализманен социализманен юкъера идеологически къовсам чIоагIа ирбенача хIанзарча хьалашка къаьстта лакхлу наха юкъе беча идеологически балха лоархIам. Керда общество идейно дог тийша хьалъеш, тишъеннача буржуазни влиянеш, цун шоллагIча формашта методашта дуккхаалиитта из кхоачаш, хьинарца коммунизм хколлаш вола советски саг хьалкхиар цхьан эггара хьалхарча аргIанара декхар да. Цу балхах доаташ хила бола партийни организацей идеологически гIулакхий керттерча лостамех цаI.

Цудухьа къаьстта уйла тIайохийтаб хила беза наха юкъе беча политически балха чулоацамма. Цу лостамаш керттера декхараш лоархIаш хила беза идеологически болхлой, шуьйра хьалха цар ... лоархIаме кIоаргга хьабелла беза:

а) сийлахь-йоккха уйлане, революционер, вай партии дуьнен тIа эггара хьалхара социалистически пачхьалкхей хьенар, дуьнен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн бодана баьча хинначa В. И. Ленина исторически лоархIам;

б) вай мехка оалегIара деш еча социальни, политически эргалонашта, социализма коммунизм хьалхьара бола ленински хьехама лоархIам;

в) социализма дунен система дегIаккхуваран чIоагIъерам, дунен революционни процессаш бола ленинизма лоархIам;

г) вай замалахьа эргалонаш еш бола сийлахь-боккха иноарал тарра ленинизма лоархIам.

Дукхьал ленински лоноьшта еш форма кийчо я из сатотагIа дола организационни идеологически декхар кхоачашдарца юкъалена хила езар а. Автономни республикай партийни организацешa, хьалхагIа, масала, Советски Iаьдала юбилейни шера, хьалоадаь маьле мел дола хIамаш юкъе дерIа а кхуьлеш, дIахо эрайоаха тоаш нахаца беча балха формаши методаши.

Масала, парте Нохч-ГIалгIай АССР Шалья районна наха юкъе еча пропаганда керттера башхало я ленински идейни тIехьаленна еш йола пропаганда. Цу районна секретара Д. Абоева совещание дакъа лацарашта йийшер хьоттарча лекторешка цIерIа бу бойх вIаштIехьбоиккхаш наха юкъе шера Iоазь чIоагIа лоархIаме опыт. Уж 600 соатIа я районе. Из опыт парте обкома бюрос къобал а дай, республика кхьча, къаьстта а юртий, райкомашта мала а яй.

... идейно-политически воздействе ... формаш я. Цу хьакъехьа а хайра совещане дакъа лацараша кхыча республикай делегатий анализ ... Цу хьала совещане дийшар, ... Дагестански АССР кинофикацие управление начальника И. Г. Губахнова, парте Къилбаседа-ХIирий АССР Правобережни райкома секретара В. И. Мельникова, Къилбаседа-ХIирий АССР культура министра С. Е. Ужегова, город Грозне Ленински парте райкома хьалхарча секретара В. М. Медведева.

Балха опытан шоаш дувнаш цар укха дIакийтар хIана а къовстарза кхача укх тайпарча проблемашта — пропагандистий, политинформаторий, агитаторий, культуро-светболхлой кадраш кхочен болаш хийчонар да хилар, дуккагIча хане, къаьстта а юрташкахьарча моттигашка клубий, библиотекий, культура кхьча кхуврчий материально-техникски база ялла хилар.

ХIанзарча хьалашка боарам бехкаш чIоагIа лакхденнад идеологически фронта бIухошкара, къахьегамхошта хьалхашка дIа а утташ къамелаш дош вай бераннера, дIайхараш. Цудуьха совещание кIенхаштта кхайкадир идеологически болхлой дагагIа кийчбера къаьстта уйлатIа хьийтанза ярг ца хилар. Идеологически кадраша Iомаиза ярга ораторски журналистски а ... керда ... идейно тIахьалеи ... социалистически культура ... тIаберзабе тIехника хайтар а дукха парте дош дIакховчадеш бола ... психологе.

Совещание къамаьлаш даьраша массане а къатарра хьабилар партийни пропаганда массаза а лакха идеи йолаш, классово ерьза, Ленинха чIоагIен хийрача уйлашка нашар бецашна хулийтилга.

Цу тайпара тIадожадаь декхар кхоачаш а деш, парте Къилбаседа-ХIирий АССР Правобережни райкомо бедегалара болх баьб актив, беррига коммунисташ бахача нахана беча массово-политически балха шерра юкъеозара. Парте райкоме вIашагIа ч еша, толаме бола беш я предприятей, учреждений, колхозий, совхозий, кулгаахоех латта лекторски группа. Цу группа хIара член беттабетта а хIанз шоллагIча шера а бахача наха хьалхашиа актуальни темаск лаьча лешеш евш ва.

Парте райкомо наьса лоархI, идеологически йоакхо яр берригача коммунистий гIулакх хилар, цудухьа кхоачамбац цо аьхха зIтате болчи идеологически аппарата болхлой ...х. Укхаза бахача наха политически кхетам луча дакъа лошаш йо предприятей дукхха кулгалхой, интеллигенции.

Цунца цхьана, совещание белгал ма даьхара, республикай къаьст-къаьстача партийни организацешкен идеологически учреждениешкен цхьабола болхлой оргIа дола дешеи ...лга тIа гIерт, цхьадолча кхоачамбоашарна ... бе, ... тайпара политически мах а беш, дуккагIча хана, демагогически ... тайпара ... а лаи. Кхетдеш да, идеологически болхлой декхар идейни шоконейца, йийна хIара йолча уйлаца, оамалашта, гIулакхашта гонахьа машар боаца хьалаш оттадел хилар. Белгала аьча, из аьа доагIа Iилма-атеистически пропаганда вIаштIехьъаккхара гIулакхах, къаьстта а юрташкахьарча моттигашкаш кхьлакха иаьем. Иштта ала доагIа из контрпропаганда вIаштIехьъаккхара, буржуазни вахара образ хьалбаь харцахьарча уйлашта еча оперативни аргументированни критикакх. Империализмаца лоаттабеча идеологически къовсаме оборона ма а делаь, наступлени ю хила деза вай!

... да дIахьхана ца хилар ... ХIаьта къахьегама дисциплинах дола дош боккха лоархIам бола пачхьалканет чурча политика, боккъалдар вами, арахьарча политика а дош да.

Общественни рузкъа бола лорадараx бола кхетам балар хIанз чIоагIа эшаш да. Цхьабакъда ... тIохаштта йоакхо ейт идеологически кадрашка. Социалистически рузкъа боча лорадар социалистически сакхетама ... бола критерий ма яй.

Цудухьа хIана хьадача фактаймасала ... гIулакхе ца дIахьокха деза, дIатешаме вай общественни рузкъа лора ца дарe, теркал ца даре, кхом ца беро сага шиий хьал толхадеш хилар, сиг а цун къахьегам а лора ца беш, теркал ца беш, кхом ца беш хилар.

ЛоархIам болаш да болх беш волча сага общественни рузкъа хьалача реальни дакъа лоацаш ше хилар кхетадар. Из уйла массехазза гучаьяллар совещание юкъе дакъа лоцараша дерна къамаьлашка, шоаш хиллараша мога а яр.

Идеологически болхлошта, партийни организацешта хьалхашка лоархIам бола декхар латт — шоай республикай гражданаш масса йолча ... общественни ... дукъал, коммунистически морала принципашиа йизза чаккхьахара тIехьа къовсам лоаттабера оарцагIбахар.

3. МЕХКА ДА ШЕ ВОЛГА ХОВШ КХЕВАР

ХIанзарча дахара эггара йоккхагIа йола башхало я экономики, культура, Iилма, техника дегIайоагIача наргIаувлана доккхийча хIамаша, общественно-политически вахаре шехьа мехка кулгча процессаша идеологически балха дешаш кердача тайпара уттадеш хилар. Общества берригача члений коммунистически сакхетам хьахилийтар парте эггара а лоархIаме а юкъарча доашаш декхарех а долчарех цхьа декхар да.

Совещанена юкъе дакъа лоацаш бараша цхьа уйла яьй: ленински юбилейка кийчо еча хана идеологически болх массе а оагIора шерра боаржош вай бокъо яц, из ший ларда тIехь къахьегама сага, хетабаь хилар дицдалийта. Къахьегама процесс, вIами кхоллаш бу болх хIанза тIехьа тIайоагIача хана а саг хьаьхилийтара, личность а кхетам а лерахка керттера хьал да.

Фу ахнага да вай общества адамий балха тIехь керттера долчунца кхетам лелалар? «Дош латт, — яхаш хьийхад В. И. Ленина, — кхетам болча болхлочо ший ваьааш шийх да хийтта ца Iеш, мелга вакал а шийх хетам хилараx, ше бехктоккхаме хилара уйла цун хилараx.

ХIанз идеологически балха эггара керттерчарех шийх — ... общества беррига ... ма культура, бола культура, производства культура, адамий гIулакхий, коммунистически морала культура хилара болча ленински ... кхоачашъяр.

Вайна хьалхенха латта беккаме политически доалараш толамеш кхоачашдара нах оарцагIбаха, къахьегамца коммунистически гIулакх доьналлашийтар — иштта да хIанз идеологически болхлошта хьалхашка латта декхар, яхаш белгалдоах совещание къамаьлаш, даьраша. Цар хьийнар, опыт, знанеш бахьан долаш вай автономни республикай къахьегамхой хьинар пятилетна толамца кхоачашъяра тIаерзаду.

Цу лоаша дар ... гIулакх совещание трибуна тIара хьийдир парте Черсий-Балкхарой АССР Прохладненски горкома секретара М. П. Хуранова, парте Грозненски горкома хьалхарча секретара С. В. Сичельникова, парте Махачкалински горкома секретара М. М. Мирзамагомедова.

Шоай республикай производственни коллективаш ... кхоачашдаш а доаладеш цар хьаьккхар пятилетка толамца чаккхьяккхар керттерча факторех — къахьегама оарцагIа лакхьарах тийша хилар. Цул совгIа, укхаза дувцар дукхьал цу оарсарлен лакха теши лоаттанрах а доацаш, из процесс хаддаиза сиха ярах да. Из гIулакх кхоачашдара гIулакх ... хила бола вай идеологически болх, вай вежарашка йолча республикай хьалхьашa шоаш кхо ца деш хьега къа.

Цудухьа идеологически балха керттера чулоацам хила беза эггара дикагIа болча балха опыт дIайоаржаяр, къахьегаца саг хьастарар. Декхара чоалхане латт цу процессе саг бIаргагуш, цун кхетама влияни ен вай хила дезаш хиларал, пятилеткашта заданешта юкъе хIара болх бе сига ший къахьегама программа хила езаш хиларах.

Совещание къамаьлаш даьраши белгалдаьккхар экономически реформа кхоачашъеш хиларца дувзаденна идеологически болхлошта хьалхашка хьалха а сенна лоархIаме декхараш латташ хилар. Цхьаццанехьа йолаш я экономически реформа чаккхьаьккха этап лархIа еза хIанз ... уйла. Парте белгалъяккха къаьстта боккха лоархIам бола экономически мероприятей «чаккхьяьна» лерхIа йиш яц. Цул совгIа, кердача, дукхача даькъе ца доза хьалашка балха юкъ дIайолияр а лерхIаш гIулакх леладе деза цунца.

Реформа кхоачашъяр вай общества вахара дерригача оагIонашка кхоачашъе да. Общества вахара экономика чулаьцна ца Iеш, цуьна социальни гIулакхаш, идейни оагIув чулаьц. Цу иламе укхаза дукха да гIулакхаш да пропагандисташта а, журналисташта а, экономисташта а. Реформа шоаьенна йола социальни явленеш Iомакра уж вIашагIтехара тIахьатетта йиш йоаца идеологически балха декхар а хинна дIаотташ да.

Из доагIа предприятей экономически стимулирование, къахьегамхой материальни моральни поощрене йоарадача формех долча дешах. Из доагIа социалистически аьа, коммунистически къахьегама тIехьара болаш, хьегама ленински вахта сайна болча наха коммунистически кхетам барара наз болча средствах.

Вай общество дегIаахара хIанзарча этапе хьалхашка йоакха чIоагIа чоалхане а политически лоархIам бола а проблема — къахьегача коллективаш чурча, предприятешта юкъерча вIаши долча гIулакхех даьа дош. Укхаза идеологически болхлошта хьалхашка ... къахьегача коллективашта ... коммунистически новкъостал дера гIулакхий опыт Iомадара, вIашагIтоадара пропаганда яра ... теро. Цу хьакъе болхха лоархIам болаш да бола хила реформа хийийках социалистически предприятей кулгалхошта мугIаргIа болча къахьегамхоштен вIа тIа юкъе отта гIулакхаш.

Цхьабакъда, совещание теркал даь тар цунна юкъе дакъа лоацаш хилараша вай кхетама балха юкъера эггара а мIенхаштта долча кхоачамбоацараш цIаха хIанз — хIара а хан-

4. КОММУНИЗМ IОМАЕ КАГИРХОШТА

КПСС XXIII-ча съездо белгалдаьккхар хIанзарча кагирхой классови моастагIчунца юкъарчал довшаш лоаттабеча политически къовсама опыт ца хилар. ХIаьта цу моастагIчо, массе тайпарча ревизионисташа а санна, социализмана духьал ше лоаттабеча къовсаме керттера оагIув бахк кагирхошка. Цудухьа вай кагирхой коммунизма идеешта тешаме хургбола, цар советски патриотизма, пролетарски интернационализма, революционни фела хилара уйла хургйола, шоай Дайе, социализмана карагIдаьккхараш лоралара кийча кургбола кхетам бала беза.

Зональни совещание а йоалайир автономни республикай кагирхошта тIема-патриотически, интернациональни дика кхетам балара, Ленински комсомола 50 шу дизарен В. И. Ленин ваь 100 шу дахарек сийна кагирхошта дахча сий долча къахьегама гIулакхий къаьгга йола факташ, масалаш.

Комсомольски вахаро дьахул кагирхошта революционни романтика, вай тахханен турпалаш, вай замана хьалхашка ше бехктоккхаме хетара уйлашца кагирхошта кхетам балара тIаерзадь иттам дола дика гIулакхеш, боккха лоархIам бола керда дIадоладу хIамаш, — аьлар совещание ше къамаьл дош комсомола Черсий-Балкхарой обкома секретара А. И. Петренкос. Цу дешашта маьхкара да Дагестана, Къилбаседа-ХIирийчен, Нохч-ГIалгIайчен кагирхой гIулакхаш а.

Коммунистически парте, советски халкъо доккхал ду Ленински комсомола турпала ах бIаь шера историе, революцин къовсамах социализм хьалхьъера ерригача этапашка даьзуш довшаш коммунизма идеешта тешаме болаш хьабаьккхача вай кагирхой сий дахча гIулакхах. Парте хьалхенца комсомолах кагирхой вовхалашта йола общественни вахара, политически чIоагIбалара, коммунистически кхетам балара шоала хилар.

Комсомола 50 шу дизара ленински юбилейни еча кийчонах шийда дола беза кагирхошта юкъе бу кхетама йолх дIахо товбара, «Красноярски краевой партийни организаце комсомолаца хьалхе лелаеш баьча балхех» КПСС ЦК соцама а лоархIам а беш.

Хоаш на дий, къонача тIехьеи марксистско-ленински мировоззрени хьахилара, вахара кленийн цун классови кхетам хилара юкъе шIемхаштта дола кхоачамбоашараш дIадахара тIаерзаь я лаьрхIа кагирхошта аьнна арахьа издамеш а. Кагирхой пресса редакцеш цхьала безаш тIабахе хул материалий кхолагIа мара лоархIам боллча темашта, формальни дагIалучаранца, гIоттайий, сенсационни юкъ кхийола актуальни, кагийча читателай беза бола темаш.

ХIаьта вай шIанкхе а доладеннача дагIан дукъар кагирхошта луча кхетама аьхха морально-бытовой оагIонах а доаш, цу балха идейно-политически оагIонах хилар.

Кагирхошта кхетам балара бола вай кийсбу ленински васкеташа михкара. Комсомола III-ча съезде В. И. Ленина кагирхошта хьалхашка оттадаь дукхьал «дешара» хинна ца Iеш, «коммунизм Iомара» декхар, цунца кагирхошта дешар хьехарен кхетам баларен социальни лестам белгала а бонккхаш.

Коммунизм хьехара эггара лоархIамегIа йола элемент и юкъерча доашли къахьегача, мехка общественно-политически вахара, боахам биллара, культура лакхьара. Iилмана, техникина, культурана эггара кердагIа карагIдаьккхараш доовзара юкъе дакъа лилар.

Вож оагIув а йита йиш ма яьштIакхувча тIелъенна коммунистически нравственноcта кхетам балар. Партийни организацеша хIана а кхоачамболлаш йоакхо ян кагирхой къахьегамнара коммунистически уйлаш, коллективна гIулакхаш бахьан бертоккхаме хилара уйла дегIара.

Лоацца аьча, партийни организацеш городе а юрта а декхарийла а хIара къонача сага общественни гIулакхаш бахьан социальни бехктоккхаме хилара, ма воагIара гражданина, коммунистически идеалаш бахьан идейни къовсам лоаттабер хилара уйла хьахилара дуккагIа йоакхо е.

Совещание белгалдаьккхар хIана укх сахьате школашка, вузашка, производстве марксистско-ленински образование дукха формаш хилар. Цу хьакъе толлама дахьаь, уж шеко йоацаш а да. Бакъда кхоачамболла сиха лелац цу хьакъехьара гIулакхаш.

Пропаганда формашта дуккагIа нах чуоза гIерташ керда приемаш методаш вахарах форматорство дул кист-наста, кагирхой кIоаргга марксистско-ленински кхетам болаш кийчбара ве ду. Дицдалийта йиш яц комсомольский. Берригача кагирхой политически дешар бахьан бехктокхаме партийни организацеш хилар. Берригa коммунисташ, эггара хьалха хьалхе лелаю кадраш декхарийла я хIара денна кагирчоца болх бе, комсомолана шамогга новкъостал да. Комсомолаца коммунистица бол болча балахх эггара йоккхагIа йола поручени лерхI. Красноярски краевой партийни организаце комсомолана лелаеча хьалхенах КПСС ЦК-а баьча соцам тIа лаьрхIа белгалдаьккхад из Автономни республикай партийни организацеша шоай балха тIехь хьалхе лелара гIулакх а лерхIам тIаза из, комсомольски организацешта партийни кулгал дела чIоагI а деш.

5. ЖУРНАЛИСТИЙ СИЙЛАХЬ ДЕКХАР

Зональни совещание хьадда къамаьл хилар кепайоазо, радиовещание, телевидение болхлой декхарех. Уж декхараш доашаш дийцар совещание кхиарарца 30 сентябрен 1 октябрен ладийгIача шиа доклада тIа. Совещание оттадаь дешаш дувцача дакъа лоацаш хилар журналисташ а Къилбаседа-ХIирий АССР Министрий Советерна радиовещанен телевиденен комитета председатель А. Т. Агузаров, Черсий-Балкхарой АССР Министрий Советерна радиовещанен телевиденен комитета председатель А. К. Хажуев, «Кабардино-Балкарская правда» яхача газета редактор Б. П. Черемисин.

Совещание белгалдаьккхар цхьайолча партийни комитеташа шоай кепайоазон органашта кхоачамболлаш хьалхе лелаеш ца хилар, цар идейно-литературни боарам лакхбара, цар выступленеех пайда эцара, рабселькоровски актив дIахо дегIаахара иайоагIIара йоакхо ца яр. Из бахьан долаш цхьадолча газеташ тIа шIенхашттара кхоачамбоацараш да, цар иелбу кепайоазон лела пропагандистски организаторский болх.

Цхьайолча газетий кIаьа а вай вахаре ... кхоачамбоашараш партийни хьисапе ца лоаш хилара уйле ... цар ледара лоаттабу бюрократизмана, волокитана, нах теркал ца бера дукхьалара къовсам, дьашдар лелалара, пачхьалкхени къахьегамен дисциплина телхара фактош гучаяккхаш. Цунца дувзаденна партийни комитеташ декхарийла я газетий оагIонаш тIа принципиальни критика дегIайоалара новкъостал де.

КПСС Центральни Комитета партийни организацешкара, кепайоазон еррига органашкара дIаьдех партийни ..., болхлой органашта балха йола информаци шерагIа арайоахилга. Официальни органаш ... кьоаш я къахьегамхошта газеташ тIара, радион телевиденен передачех хоргдолаш хIама де деза. Цу мотча информацех пайда ... дукхача дахьъе цун оперативностах тийша да.

Газетий оагIонаш тIа, радион телевиденен передачашка къаьстагIа ... бола болхлой классо тIехьенгара тIахьеле ... къахьегама традицеш, хьаьхокха деза В. И. Ленина «Сийлахь-йоккха дIадоладаь гIулакх» аьнна шIи тилла болаш кишта бIаьхий хул а кIоаргIу а. Ленински гIулакх лерт ца хилар — из а вай прессо шийна мамогга шоаш еза эггара дикагIа йола тема.

Совещание къаьстта белгалдаьнна махкаллара, кепайоазон, радио, телевидене керттарчарех цхьа декхар да советски строяна карагIдаьккхаршта шерра, кIоаргга пропаганда яр, наьара советски образ хьахьокхар. Советски патриотизма, къахьегамхошта интернационални кхетам балара тема массаза а журналистий керттера терко тIайоаш хила еза. Берригача дуккхача къамах латтача советски деазала, социалистически мехкий содружества дукхахьеIех шоаш хиларах бола кхетам мах балар журналистий бехктоккхаме беркатен декхар да.

Газетий, радио, телевидене болхлой къаьстта чIоагIа хьажа беш В. И. Ленина вахарена но баьча бакхашен юзасениа материалашка. Советски журналисташ декхарийла ба баьча сурт-сибат оттадеча искусства произведеней идейно-художественни боарам лакха хилара тIехь къовсам лоаттабе.

Ленина цIи еза я вай республикай, берригача мехка халкъашта, дерригача дунен халкъашта. Миллионий кердача дунен, серд..., дог доахачун символ а хинна дIаьтта, наха еза йола из цIи шенна а сий деш а лорае еза.

* * *

Шеко ма ю, сий долча ленински юбилейна еча кийчона кьаьха къахьегамни хьинари политически кхетамни кхы а лакхбергахилара, Дагестана, Черсий-Балкхаройчен, Къилбаседа-ХIирийчен, Нохч-ГIалгIайчен партийни организацеш идеологически болх лакхбара эггара дикагIа йола фактор а хинна дIаоттаргахилара. Вай керттера декхар да В. И. Ленина васкеташ, КПСС XXIII-ча съездо оттаь коммунизм хьалхьера пландаш кхоачашъяра Къилбаседа Кавказа вежарашха йолча республикай къахьегамхой оарцагIбахар. Дахо а болх а бертба, вахар а да вай ленински хьисапе, лергйоаш ленински идеяш сийлахь-йоккхен на йоагIIарев кхоачашдар дола коммунизм хьал а ец...

СИЙЛЕН ДЕКХАР

Коммунистически партей, советски правительствай, дерригача халкъон чІогІа сий ду вай хьехархой.

ЦІаккха да хиначча тайпара, капиталистически обществе хила йиш йоацача тайпара чІогІа лоархІ вай мехка хьехархо. Дуккха ха йоацаш 3-ча июле хьехархой Ерригсоюзни съезде дІакхайкадир вай мехка 70 хьехархочов эггара лакхара, эггара сийлахь йола Социалистически Къахьегама Турпал яха цІе яларах дола СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указ. Царна юкъе я вай мехкахь Ножай-Юрта районга 8 шерарча школа хьехархо А. В. Стоянова.

Духхьал Нохч-ГІалгІайче орденаш енна 36 хьехархо ва, царех я Российски Федераце школай заслуженни хьехархо Галина Ивановна Приставка, Берта Ильинична Лопатухина, Бушуев Шерсолда, иштта кхы а РСФСР-ен Нохч-ГІалгІай АССР-ен школай заслуженни хьехархой яха сийлен цІераш лелаеш цхьа бІаь гаргга саг ва. Царна юкъе я школа директор Погосова Тамара Михайловна, Лебедева Ольга Ильинична, Даутова ПоалІапа Фарида, Фролов Михаил Савельевич, Берсанов Салмана Ахьмад, и. кх. дуккха бараш.

«Отличник народного просвещения» яха значекаш енна кхо бІаь гаргга хьехархо ва.

6-ча октябре вай деррига советски халкъо деаду «Хьехархочун ди». Цу дийнахь вай мехка хІара саго дег тІара чІогІа баркал а оалаш дагалоацаргда эггара хьалха шийна вахара никъ хьийха хьехархо. Цхьаккха деза бац вай мехка школана, хьехархочунца доттагІлен бузам боацаш. Вай советски бераьта шерра йийлла я школай наІараш. Дуккхаболча хьехархоша шоай знанеш, шоай безам дІалу шоай тьамсарча бераьта, хІара дешархо массе оагІорахьара кхетам болаш кхевара йоаххо ю цар, дика дешаш хилийтард, кІоаргга знанеш йолаш уж хилийтара. Цу хьехархоех ба Назранера и. Даскиева, Арсельгов, Аушева, Медов, Ножай-Юрта районера Бушуев, Стоянова, Матвеева, Мусангузов, Зайналабдиев, г. Грознера Лагутина, Федорова, Мотерин, Арутюнян, Мальсагов, Ведана районера Белова, Чипилина, Гацаев, иштта кхы дуккха бола хьехархой, школа кулгалхой. Шоай ниа кхобац хьехархоша эггара беркатерча къахьегама.

Хьехархочун профессе дІадех хьехархочо даим ше-шийца болх бар, даим шиі знанеш лакхъяр, хІаьта иштта дешархошта кхетам балареи царна хьехареи методаш керда яха. Иштта да хьехархочун деккар, хІана аьлча яхха знанеш лу саг ва из. тІакхуваш йоагІача къоначча тІехьенна кердадар, хьалха латтар хьета саг воландаь, эггара лакхагІа йола моральни качество йолаш — интернациональни уйла йолаш, этенсташи вай мехка коммунизм дьаъара къовсам лоаттабердаш болаш из кхоара.

Нохч-ГІалгІайчен хьехархоша беррига низ тІабохийтаргба деррига советски халкъаца В. И. Ленин ваь 100 шу диазов денка сийленца накъалахара.

Лакхара къахьегама толамаш доахалда оаш шоай беркатерча къахьегаме, республика хьехархой!

П. СКОРОДУМОВА,
Нохч-ГІалгІай АССР-в просвещение министр заместитель.

Укх сурта тІа вайна бІаргагур я Грозненски № 22 йолча школе юккъьанцарча классашка хьехаш йола Глебова Нина Вениаминовна. АргІакара урок дІахьош я из кхоалагІача «А» классе. Ала деза тІехьика дисциплина а йолаш цул классе 100-процентни успеваемость йолга. ХІаьта цу тайпара дика массехк класс араккийнй цо ше болх беча укх вуриттo шера. ШоллагІа шера цхьан классе чубусараш хилли.

Дешархошта меттед урока тІа венача моллагІчоа а сакъердамо хеташ селла дика кийчъю цо хІара урок. Из йолча чоаІбала, цул балха опыт хьаэна ух къона хьехархой. ХІаранена шиі низ кхоача новкъостал ду Нина Вениаминовнас. Цул совгІа дукха болх бу цо юккъьанцарча классай методически секце кулгалхо хиларца.

Заьла доаш хьегаш доле къа. Беркиашиша. Сийлен грамоташа болгаробовх из.

И. Плиева сурт.

ТХА ХЬЕХАРХОЙ

Тха яр а дуккхача кхыча школашта тара я. Яле а шиі белгалонаш йоацаш яц из. Массехк шу хьалха бархІшерара школа яр из. Беррига а укхаза дешаш хиннар массехк бІаь дешархой, Шерагара-шерага дегІайоагІаш латтар № 2 йола Навьсарен юкъера школа. Юбилейни шера укхаза дешаш эзар совгІа бер дар. ХІаьта укх шера уж кхы а дукхагІа ба: 1523 дешархо ва уж. хІаьта хьехархой отряд — 50 саг совгІа чувоагІаш я.

Бераьшта програмие хьеххача тайпара кІоарга кхетам балара, уж морально нийса кхебара тІаьхьара да тха школа хьехархой гІулакхаш, цар цІаккха лаьрІ да ду хьинар.

КІеэнга бий тха школе дуккхача шерашка деза хьаьала къахьеташ. коммунизме яхаргІола къона тІехье хьалкхеен хьабоагІа хьехархой. Уж хьехабича цІи ца яьккхача ялаш тха ветеранийл: тхьаь итт шера укхаза болх беш хьавоагІача Климкина Иван Михайловичь. Иштта хІаьна дац аьнна дукха шераш де Бекботов ЗаІема Бийсолта дешархошта кхетам луш вола а.

Шоай гІулакх дика довзаш а нийса дахьош а бола къона специалисташ а кІеэнга бац тха школе. Къаьстта дуккхагІа хинна уж укх тІеххьарча шерашка. Царех дуьнаш ала деза уж беррига кхекархой институтеш яха а шинера специальни образовани йола а катгрхой ба аьнна. Уж ба Хаматханова Жабраила Малина, Кузнецова Татьяна Павловна, Маранев Ибрагима Къурейш, иштта кхы итташ.

Шоай болх бовза а бовзаш специалисташ хиларо, дуккха а дикагІа торо хулийт школе догаш долча берий кхетам кІоаргагІа хилийта, дисциплина чІогІагІа хилийта. Пахаддаш шоай гІулакха терко еш хьабоагІа юккъьанцарча классашкара хьехархой Андреева Юлия Павловна, Новикова Мария Ильинична, Калибаба Зинаида Львовна. Цар хьийха, дІадахача шера юккъьанцара школе чакхъьяккха доле бераш хІана кердача программах деша йиш йолаш да. Из я дешархошта нийса кхетам балара белгало.

1963 шера Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен педагогически институт чакхъьяккха укхаза еча хиндена юкхьанца хьехархо йолаш болх беш а хинна хІанэ юккъьанцарча классай завуч я Аушева Заудина Тамара. Дешархошта а цар дахьита-ноаношта а езанзай из. Шиі болх нийса дІахьош из хилар белгал а дени 1960 шера цунна еннай «Халкъа образование отличник» яха значок. Цул совгІа Заудина Тамара а боккъонца йола общественница. Из я Нохч-ГІалгІай облсовпрофа член, иоза хержай из Навьсарен сельсовета депутаталла.

Хьехархой хьалхаленца школе віаштІекхйоах дешархой вахар хаздагІа хулийташ йола мероприятеш. Цу хьакъехьа белгаІйоаккхаргъя вай цІаккха а шиі хьинарца кходеш йола хьехархо Муталиева ГІадрахьмана Лида. Йиъаьл йиш яц цо віаштІехьъяьна укх тайпара сайренаш: «Къоначар оазаш», «Къаьнача а къоначча а гІалгІай писательшца дешархой віашагІкхетар», «Хьехархо, хьа цІи цІаккха а йицлургьяц тхона», иштта кхыдараш а. ХІанэ ГІадрахьмана Лида дешархошца цхьана кийчъен я «Даьй сийле — тІехьалев» яха сайре.

Къаьстта белгала да укх шерара «Хьехархочун Ди», хІана аьлча из хьатІакхаьвхад Ленински комсомола шовзткъе итт шу дузача бетта, Ильич ваь бІаь шу дузача юбилея денна советски — халкъ къахьегама толамашца накъалоагІача хана. Къона тІехье кІеэнча доккхий толамаш е доахаш накъалкха лаьрхІад оаха цу деза деношта.

М. ОСМИЕВ,
№ 2 йолча Назранерча школе кхетам балара дахьъе директора заместитель.

ХІАРА МИНУТ ЛОАРХІАМЕ Я

— Городерча дикагІа бола 10 математикех цаІ я, — аьлар № 18 йолча юкъера городской школа хьехархочох Базоркина Ахьмада Мадинах халкъа образоване МалгІабика городской отдела заведующе Н. Г. Мишенина.

...1960 шера Мадинас йистеяьккхар Ошски педагогически института физико-математически факультет. Цу хана дева школашка бераьта хьехаш, царна кхетам луш я из. Массехк шера города Грозно школашка болх баьб цо. ТІеххьарча шин шера МалгІабико эггара йоккхагІа йолча № 18 йолча юкъера школе математика хьехаш я из. Шиі пхе классе нийслагІча классе хьех цо математика.

ЧІогІа шиі болх бе гІертаи хиларо, хьехархочун профессе дукхаезаро ка яьнчар цул цу халача балха тІехь, хІаьта цунна де а доагІаш сий а дир коллективо.

Мадинас хьийха бераш математика дика хоаш да. Духхьал дІадахача дешара шера бархІ классе йистеяьккха 43 дешархо араийдар цо. Царех итт конкурсах чакх а ваьнна мехидальтта индустриальни, кхыча техникумашка деша вахар, хІаьта вожаш нийслагІча классашка дешаш ба.

Мадинас дукха болх бу шиі дешархошца, цар даьшца-ноаношца, каст-каста цар наІаргв хул из. Цунна ше кхетаберий вахара хьалаш дика дов. Нагахьа санна царех цаІ нийсахо новкъара ваьлча, чехка цо новкъа доалх хьехархочо.

Иштта хийсленналар Н. Мовлева. ДІадахача шера кІаьнкахи кен тІех дикон дешар. хІаьта хІанэ, кердача дешара шера геттара во дешар, каст-каста заказтош тІара хувлар, е дика урокаш...

Цу ... баршагІехьлар Мадина. Цунна хьалхехьа а хоши дар Мовлий да ваца довнилта, вешийцен даь ессагаги из вахилта. Аххан каникулех сало Іаш волча хана шийла доккхагІа долча, харпахьа лелача бераша хьоалаш тесадар цо.

КІаьнкана, цул вешийна, даь ессагана Мадинас къамаьл даьчул тІехьагІа гІулакх тоадала доладелар. кІаьнкага лаьрххІа хьожар. ХІанэ Мовлин деша воладелан, дикагІча дешархошта тІехьлкхуш а латт. ХІаьта цига йола моттигаш кІеэнга нийслац Мадинана.

Школе хьехаш хиларал совгІа, математикий методически секцена керте латтарал совгІа, боккха общественни болх бу Мадинас. Школа микроучастка агитатор я из, берий дайшца, ноаношца беседаш я, лекцеш еш цо тайп-тайпарча кхетам балара темаех лаьца. Уж я: педагогика, коммунистически мораль йолаш тІехье хьалкхеар, дІадахача замах юхедисача воча гІулакхашца лоаттабу къовсам. ХІаьта хІана цул керттера тема я Ленински комсомола 50 шу В. И. Ленин ваь 100 шу дизарь хетаяь беседаш лекцеш.

Атта дац из ... дешахьа. Шиі кхетам ... «ХІаагІа ... хьег Мадинас, дуккха тайп-тайпара литература деш цо, из ... йнка цунна хьаухаш да дуккха газеташи журналаши. Шиі кхетам Мадинас хаьхбу Іилма-атеизма семинаре а.

Уж деррига, доадаш, цІагІа де дезаш дараш а кІеэнга хилац Мадина. Шиі бераша, хьажа, даар кийчле, цІа цхьалха дакхха деза, урокашта кийчъила еза.

Мадинай цхьаккха минут мукъа да яц. Из деррига де мишта кхуа цул, маца сало! цо аьле хеталу. Иштa я из хьехархо.

— ЧІоагІа хьашла а цІена болх беш я Мадина. ... дика деш цунна шиі предмет. Боккхача педагогически Іилмаш боарамца хьех цо урокаш, дика кхетабеча меттаца йоашеш дІайовзийт бераьта материал, — йоах школа директора М. М. Агиева.

А. БАСИЕВ.

КОММУНИСТАШ ХЬАЛХА ЛАТТ

ВІаши тІехь-тІехьа йоагІа йоккхий машинаш. Уж Ермоловски леспромхоза ниа бола «МАЗаш» я. Уж лелаеш ба цхьан рейсах ткъаь тоннай дукхагІа лахча кхухьа опыт йола шофераш Табзаев Лаьча, Хасаев Лема. Предприяте дикагІбола водителаш ба уж. Коммуниста цІи еза лелаю цар. Даим кхоачаньюш дахча дІнозара план, шоаі новкъосташта хьалха латт.

Къахьегам беаш хиларцеи шийх тийша тІалилла хІама тешаме кхоачадеш хиларцеи хьекхам гойт цар новкъосташта. Дукха ха я хьалха латтача производственникаша машинаш лелаю. 10—12 шу да царех хІаране барахка кхестаю.

Царна дукхаезa шоай херна професси. ЛерттІа доах ду машинашта.

Шоферий къахьегама оасарие дакха хилара тешал да цар лакха алапеш ийдар а. ХІара бетта 250—300 сом эц цар, тарифни ставках 95 сом доагІача.

Белгалбаха беза лакха къахьегама оасарие йолаш къахьета тракторни бригада слесараш коммунисташ Жемчугов Геннадий, Халиев Махьмуд. Царех тийша ба хьу дІаувадча тракторист болх.

Цудухьа шоай ерига гоэзал тІайохийт слесараша ца доаш техникага болх байтара.

— Пхьакха моттиг нийсъенаяи слесарий бехках бола вац, — йоах парторганизаце секретара Дашаев Дикалус. Халиев Махьмуд партбюро член ва. Дукхача рационализаторски предложеней автор, коммунистически къахьегама ударник ва.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна къахьегама вахте дойба царех хІаранар.

В. ШОВХАЛБИЕВ.

Доазел дехьара

ООН ГЕНЕРАЛЬНИ АССАМБЛЕЯ ПЛЕНАРНИ ЗАСЕДАНИ

НЬЮ-ЙОРК. 3 октябрь. ТАСС корр. С. Лосевеи Э. Баскаковеи хоам бу:

ООН Генеральни Ассамблея селхан Іуйрийна хиннача шиі пленарни заседане общеполитически дискусси йолайир.

Бразила правительства цІерагІа къамаьл даьча кхыча мехкашцарча гІулакхий министра белгалдаьккхар дунен халкъашта юкъера кхоккам чІоагІбенна хилар. Генеральни Ассамблея тІахьийлар цо из кхоккам кІаьдбар духьа мимогга новкъостал дара.

ХІанзара лоархІамегІа дола деккар да, — аьлар Пинто, — хІанэ укх сахьата кхоачамбеча бовраме боацеи хІаьта дуккхача хана дегІаухача пачхьалкхений кьашташа ма яххара маІан долаш хулаш йоацен цхьатарарча бокъонех леле дунен халкъашта юкъера торговли ма могга шерьяр.

Бразиле аннало чІоагІа бІукъожабеш дийцар ЮАР-ен Къулбехьен Родезен расистски Іаьдалаша сага керттера бокъонаш дІахо а телхаеш хилар. США-ен ДРВ-еи юкъе Парижехь еча беседаех хьахулаш хІама да хилар.

Пачхьалкхен секретарь Дин Раск трибуне гучваьлча публикана лаьрхІаче галереера цІогІарч долаелар: «Вьетнамера тІом соцабе! ЦІаберзабе американски кегий пах! Американски империализма агрессена духьала протест еш болча къоначча американций группа XXIII-ча сесси председателa Эмилио Арепалеса (Гватемала) еннача указанегІа хано залера низагІа араьяккхачул тІехьагІа мара ций къамаьл дІадолаце йиш хиландал Раскага.

Е Генеральни Ассамблея 23-ча сессе лен повестка а, е ООН-аца шийца а цхьаккха гІулакх доацаш бола «чехословацки доаш» оалаш долчох дунен халкъашта юкъерча общественноста уйла США-с герза низаца Вьетнаме лоаттарча интервенцешна, вай денош лоархІамегІа долча кхыча деноштен тІера дІатувлаю духьа пийда эца безам хиннача американски делегацие лелаьчах хІама хилар.

Раска къамаьлаца йоагІаш хиниа «шийлача тІечан» оаз ден повестка тІарча сагоагІа йолча овлангарча проблемашта — ГаргарчаМалхбоалекера кризис лертІаккхаран израильски агрессех хьахиннараш дІадахари, герз дІадаккхара, дегІаухача мехкашта эшача экономически новкъостала. Африка къулбехьенра расизми колониализми дІаяккхара — тІера Ассамблея уйла дІатувлае гІертар санна лаьрхІар Ассамблея кулуарашка.

Корта болаш предположени хилар США пачхьалкхен секретара даьча къамаьлаца. Цо кхоачамбир Вьетнама хьаяхьехьара йоазиш йола мегатеиш американски позици юха кердаяккхарца, США раьле и Кхерамзлен Совето ГаргарчаМалхбоаленех лаьца 1967 шера 22 ноябре лаьна резолюцена аькка заявлени ярия.

«Герз дІадаккхара лоаттабу тІахьожам» яхача раздела Раска хьакхайкадир, ядерни герз доаржа ца дарах долча договоро, наталья санна цунна массане а ратификаци йойла, ядерни герз доаржадарга болча пеакъа тІа низ бола духьале оттаергІолгах ше дог тийша хилар.

Габона кхыча мехкашцарча гІулакхий министра Ж.-Р. Айюне белгалдаьккхар деррига адамий прогресс бахьан волаш машар чІоагІбенза бара ца хилар. Габона аннало белгалдаьккхир, империализмо шийца халкьий машарам торонех кхерам бахьаш хилар, тІахьийхар массане а цІендаь герз дІадаккхара деррига низаш тІадахийта яхаш йола ВІашагІккийттача Къамий Организаце Устава принципаш тешаме кхолчашьяра. Ж.-Р. Айюне хьаладьаш ГаргарчаМалхбоалекера гІулакхаш Іарбий пачхьалкхений суверенитетен территорей бІаргчален сий дара, израильски агрессех хьахиннараш дІадаккха лараа тІа нийсхо а йолаш политически накъара къоастаделга. Цо хоадамболлаш бехке йир хІанз а бокъо йоацаш Намибе территори дІаьлаца лоаттаеш йола ЮАР-а правительство а хІаьта иштта герза вилача Португале африкански колонешкара къамий-кортамукъален болам тоІабе гІерташ бола португальски колонизатораш а.

Генеральни Ассамблея Іуйрийнарча пленарни заседане иштта къамаьл дир Швеце кхыча мехкашцарча гІулакхий министра Т. Нильссона.

ОККУПАНТАШТА ХІАМАШ ЕТТ

КАИР, 3 октябрь. (ТАСС). Іарбий патриотам израильски оккупанташта дІахо а еттиш ба. «Аль-асифа» яхача палестински организаце коммюнике тІа укхаза хоам беш махиллера, 30 сентябре бу Іарбий партизанаша дов дир Сафурия яхача нах бахача пункте къахбесадагІахьарча моастагІчун подразделенешта. Из тІом баьх израильтений дуккха дІема объекташ йохайир, хІаьта моастагІчун массехк салта а вийра. Кхыча районашка операцеш еча хаьй цу организаце партизанаша моастагІчун танки транспортери хІаллайир, шоай салтий а тІехь.

«Аль-Бари» яхача палестински организаце командоване свода тІа хоам бу, цул гІерц отрядеша 26 сентябреера деза 27 сентябре кхачалца йолча хана Газа секторе хІаллайир моастагІчун автомобиль, шиі транспортер. ТІом булурбоацача лаьккхар массехк салте, яхаш.

«Проггра эжипсьен» яхача газета хоам бу израильски оккупанташа Газа секторе комендантски сахьат оттадаь волланешьа а, цу районера операцеш соцаш яц.

НЕОНАЦИСТАШ ЮХАТЕХАБ

БОНН, 3 октябрь. ТАСС-а корр. Ю. Борисова хоам бу:

Дов а доалаш чакхаьлар симардийнахьа «фюрера» Адольф фон Таддена лакхьа а доацаш хинна неонацистски национал-демократически парте (НДП) митинг. Неофашисташта долча гІулакхча дІоешнар эггара йоккхагІа йола «Бетховен-холле» яха городской зал.

Мехьабакьда митинг йоланла дукха ха хьалха деза зала чу дІачувоалача новгара гулбенгабю бІаьш белг нах, ФРГ-е фашизма кхерама духьаьарча протеста транспарантий лозунгашь а долаш. НДП митинг массехк бІаь болча полицейскеша лоравешьеха а, протеста демонстрацеи юкъе лакъа лоацарана хІама ца эшаш дІаьккхар аданеш дІачувоала керттера моттиг.

ЧІоагІа шокарий цІогІарий доладир гулбеннача председатела деш волчо фон Таддена къамаьл де дош делча. Зала чу болча нахла цхьатарра цІогІа детт «ДІадовлаь нацисташ» яхаш, кораш Іобетт, шокарч етт, «ДІаккха фашизм» яхаш хьаноз. Иштта гІераш ца соцаш ду оратора къамаьл. НДП лаьрхІа йолча охрана группашцара тенна чолодчиаш бийнаш е доахаш тІайбеттат гулбенирашта. Цхьабакъда гулбеннарий эгІазбахар доккха дер, митинг сокае а яхаш, хІаьта фон Таддан ше лоравеш йолча йоккхача охрано лоравеш трибуна а йита, дІавахийла варгеашча ваьлар.

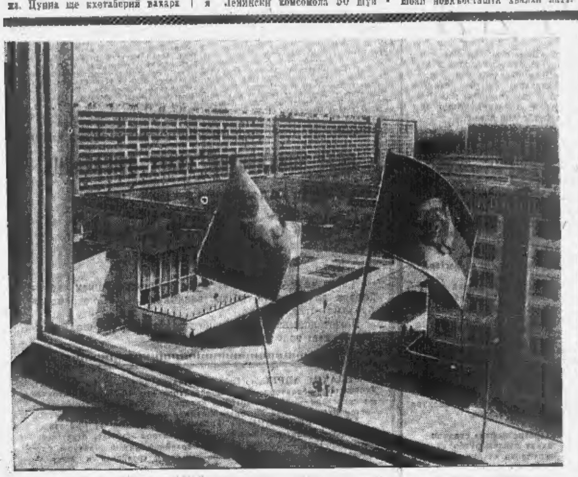

ХІанзарча тайпара йола керда город хьалъеттай укх тІеххьарча шерашка къьмарча Галле — Доваино йолча Германски Демократически Республика промышленни центра доаломед араьа. Цун хоана ада нешка дІачубахаб йоккхийча химически предприятей болалой.

Н. Зайцева сурт.
ТАСС фотохроника.

ТКЪОАЛАГІЧА ШЕРА ЧУЙОЛАШ...

7-гІа ОКТЯБРЬ — ГЕРМАНСКИ ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА КЪАМАН ЦІЕЙ — РЕСПУБЛИКА ДИ (1949 ш.)

Сед дунда шераш а дац Германски Демократически Республика тахаварча денмен Германе а, вешта, дерригача дуьен а историе чухь эггара къизагІа йола гитлеровски фашистски режим цуй дьаттан тІа хьийзача ханнен юкъеденнараш. Таххан къахьегамхой Іаьдала белгало я ГДР пачхьалкхен герба тІара доккхайтхитта шо каналшта юкъе йоалла жІови кроощиркули. Цул гражданаша — Кайзеровски Германе къаьал, гитлеровски боадоъ къематаш дагадоагІаш болча наха, — нийса вывод яьй Германе историе тІара.

Марксистско-ленински хьехамца кийчъенна йолча Германе Социалистически единни парте куьгаьца 19 шера хьальхьй укх шера апрель бетта социалистически конституци тІаийца йола пачхьалкхе, «Социалистически» яхача цу доккхача демократичацад тахан дегІаена социализма общественни система хьалъеш боахкача ГДР къахьегамхошта кіьоргІ дьааьна сийлахь-доккхий хІамаш.

Цхьабакъда, из хош пачхьалкхен Керттерча закона юкъе дІаязле хьаба бийзар итта никъ баьар, къона боххлой-ахархой пачхьалкхе, вахара а доацаш, дунен реакцена духьальтта латтача политически довний эпицентре хиннача а болча а хьаьлашка. Ткъесса шу дац гІоал цо йоалаш, ГДР, социалистически лагера эггара малхбуаехьарча доазонашта, цул цитадель санна, социализма эггара даьрагІа волча моастагІчо — малхбузенгермански милитаризманек неонацизманен — юхьадухьал эта латта. Цул новкъаш бердех а деттадуш йох Малхбузехьара уйа харцонийн меттІаьлеинталгІеш. Нийсалар хьерам хиначча капиталистически дунено къоабалъеш яц ГДР. Из «бІаргаган» буржуазне политикашта царна чулаттача картографашта. Бокх Германера немций сол гоама болаш бІарга дир дайна бокъня реваншисташ кхьметтел ГДР цІерагІа а къамаьл де гІерт.

Малхбузен Берлина чуеннача ФРГ-ео НАТО кхыча мехкий шпионско-диверсионни организацеша ГДР пачхьалкхен доазонаш тІа даим машара гІулакха кхераме дола довнаш хьеду. 1961 шера деза Малхбузен Берлинацарка ГДР пачхьалкхен доазон тІа 31 эзар совгІа провокационни акт яьй ГДР-а дукьала.

МоллагІча этапашка эша а эшаш социализма моастагІаша кІалгІолла тийша бахкаш лелаеду, болхлойи ахархойи Іаьдал чуьхара «кІаьдде» а «меттде» а, моки нийсачен тешаменен йаькъа тІара бакахха гІерт юкъера а социалистически германски пачхьалкхе дІанккхар духьа.

Хьабазхеталаь хьегаш къа даІ ГДР-о къонахчал долаш хьадамболлаши юхаетт моастагІчун атакаш, жоп луш юха тІамаш етт. гІоалъяргйоацаши чІоагІен латт из.

Халкъа Іаьдало пачхьалкхен-политически, экономически, культурни гІулакхашта айлуча, бокъонца йолча халкъа социалистически демократехьзарачи накъбъа тІа яьккхай ГДР. Дунен а дунен халкъашта юкъера ГДР авторитет машари социализми бахьан долаш хьинарен деррагІеа къовсам лоаттабер хиларах тарра, торгово-экономически Іилма-технически дакъе цхьана гІулакхаш леладара тешаме партнер хиларах тарра, немецки лаьттан тІа машаре, прогресса, социализма идеяй бавракх делаер хиларах тарра.

Шиі деррига историе чухь йяха цу Германена керда вахар хьалдеча кІеэнга мара доацача шерашка ГДР-о хьаькакхараш санна экономика, Іилма, культура дегІаахара сихо темпаш.

Промышленни продукци арахецара гІулакха индустриально дегІадаьккхача дунен тІарча хьалхарча итт мехка мугІаре латт республика. Ерригача континенташка чІоагІа дика могаеш я цул толашагІа йола машинаши станокаши. Из — йоккхача яьме мохк; дунен рынке шоаьта дикал яьккхай нийсача механика приборашa, текстило, кога гІирсо, «ГДР-е хьаьйа» яха марка тІалаттача дуккхача кхыча товараша.

1950 шера деза 1967 шерага кхаччалца республика промышленни производства боарам 4,4-зза лакхбенна, хІаьта арахьара торгови оборот — 7,6-зза. Республика чІоагІа торгово-экономически бузамаш лелаяду дунен тІарча бІаь совгІа мехкашa а кхьаьиттел из «дІакъовлар» ловчарца а. Дунен тІарча 50 гІайза бац аьнпа болча мехка дипломатически, консульски, арахьара торгови представительствеш я ГДР. Из дунен халкъашта юкъерча 240 совгІа организаце член а дунен халкъашта юкъерча пхи бІаь совгІа договорех конвенцех доакхашхо а я.

Толаме дегІаух социалистически хьсаре эргабаккхаш латта ГДР юрта бовзам. Республика кхашна болх беш я 130 эзар совгІа трактор, 18 эзар гаргга ялат хьокха я уж жал коартолаш дІаюви чуэцен а комбайнаш. 1967 шера беррига мехка юкъера лаьрхІача баьина ялата хьункъам хІара гектара тІара 32 центнер хІана хиланзар аьнна хилар.

Капиталистически мехкашка нийсйича ГДР гаьина дІахьалхаьннай Іилма, искусства, культура, просвещение, укхахІено лораяра дакъе къахьегамхой торо лакхьяра гІулакха.

ДегІаухаш чІоагІлуш хьазоагІа пролетарски интернационализма мелургйоаянча поредйаш тІа, марксизма-ленинизма тешаме хилар тІа латта ГДР-я. Советски Союза, кхыча социалистически мехкашта юкъера доттагІал. Социалистически мехкашкарча халкъаша цхьан мугІаре ГДР къахьегамхоша кхыха а йоагІаш яьккхай юкъарча доккхача гІулакха тІа — социализми коммунизми хьалъеча — тешамеча доттагІийи чІоагІача декхарча новкъостийи сийле.

М. НИКИТОЧКИН,
ТАСС корреспондент.

«СЕРДАЛО»
3-гІа агІ. 5 октябрь, 1968 шо.

ЮМОРИСТИЧЕСКИ ДУВЦАР

К А

Дукха ха яцар Терсбота сан йоалльш. Да венначул тlехьаrlа цlаrlа вокkхаrlа хиларах ковна доал цунна тlадисар, хlаьта гаргало лелае езар а ца вар. Бус ваьнначул тlехьаrlа квартире ва хар ия.

Цхьан сарраhьа йиълагlча этажа тlарча квартира балкона тlа ваrlаш lе кlала цхьа кьхьат бе а доаллаш лела эlамига сан бlаргавайра цунна. Харт аьнна дог тохаделар Терсбота. «Уккхааа лакхе ваха со мишта кораваьхьогl укханна, — йоахар ю ши-шийца, — миччаьна воде а кlаллара-м воалийтаргвац укх нахa».

Цу хаина наlарах пlелс тохар кьахт бе доаллачо. Салам а денна дlа-хьа хаттар дlаьчул тlехьаrlа: «Махье Терсбот лхар хьо вий?», — аьлар эlамигача саго. «Со ва ва-м, — хlана лхар lа», — аьлар Терсбота елача оазаца: дагадехар цунна валлехьа ший дас даь хьехар: «Уст-нана лай — етт, уст-веший сан йоаrlе — сыргlа, цун даь веший вийий сан йоаrlе — устаrlа», Тlаккха дагадехар цунна: «Етт бахьа безаш дий-хьогl е тlулакха», — аьнна.

Хlаьта а укхан ираза цхьа устаrlа бахьа мара ца безаш дар. Уст-даь веший вийий сан яр йоаrlар...

Бизза тlормий бе а боаллаш сесаг чуера.

— Ахча мел дехкар lа? — аьлар Терсбота из хьечуйоаллаше а сихвелна.

— Ши тумен пхи соми, — аьлар Казбана рагьа йовццаш, — жерал lомаде волавеннав хьо?

— Хlаьта lайха лохаргда-кх lа дисача 30 сома lотlадилла ахча, — аьлар маро.

— Фу хилар цига? — цецъаьлар сесаг.

— Ломма сан йоаrlа аьнна хоам баьб вайта. Устаrlа бахьа беза.

— Ма сиха хайнад царна вай миччахьа дах, аьнна rlайrlане а яха пхьеrlаш дlа-хьа яттае йолалалар Казбан, вахар дацар ер-м, аьлча санна, пулт а тесса. Мьорцlаьцкахьарча наьха из саг йоаrlа яхаш яр Казбан.

— Хьа саг-м ваи устаrlа бига безаш, — цхьа юкъ ьхкилча тlолла цlимхаро йистхилар Казбан.

— Даьллаь ма дика болх ба ия киттa лале. Со-м хlанз бала кхаьча ваrlар, цига устаrlа бига беза яхаш.

— Ай, хьан саг а ия йоаrlар? — цецъаьлар Казбан.

— Хьа даь веший вийий сан я-кх.

Аьъ! Хlанз фу ах lа? Тlаккха цига-м даьра устаrlа бигача а варгвац хьо. Эггара хьалха устцlаьшка воза найи вийий хьо.

— Хlахь, ворхl лалва укх rlуоакха. Цхьа минот хьалкоrlа-м хlама дезац ма якарий lа.

— Ай, хьона тоаи бац. Баьрча найцарел тlех хила веза хьо.

ВорхI тума денна устаrlа а ийа цlавера Терсбот.

— Дика корабаьб, цу мочча метте хьом болча устаrlах итт туна а делахх, — йоалар устаrlанна раьза хиннача сесага.

Иа-м ва ма дий, хlанз бийса мича йоаккхийтаргхьа укханга, — аьлар мара.

Уж баха шот гаьна яр, хlаьта гонахь бкий делаш сага ваьар. lахаргбоацаш батах хlама а хьоарчаьь йиъалаrlча этаже хьалтlабаьккха шоай кухне дlаоттабир цар из тамье гlолла киси хьал а элла.

lуйрийна даь воаш веза Терсбот волча сан йоаrlача цхьана дlаrlоргда ший аьнна. Ераш машина миччахьара лохаргхья ахаш баrlача хаина устаrlа lаьхар кухне.

Цунга хьажа lочувака даь веша уха чуййккхар.

— Ай жий ма бий ва!

— Фу даьд жий хитча, хоа санна ма бий ва, — аьлар цецъаьнача Терсбота. Хьалхаrlа уж санна тlулакхаш дас лелалора. Цулухьа Терсбота ха а хацар устцlаьнна жий бига мегаргба, бац.

— Базар йохалехьа ха апа беза, — аьлар даь вошас.

— Жий а ийца базар тlа вахар Терсбот. Даь воша вlалла хьона воаrlаргвац со аьнна эrlаз а ваха цlавахар.

Малх лакхлуш хаттар. Маьхала балацар жий. Бив цен готбенна сахьувзаш лелар цlаrlа Казбан.

Делхьех тlехьаrlа из маьхал а баьнна ка лаха валавелар Терсбот. Бакъда, йохаш латтача базар тlера хоза муlаш а йолаш цига бахьа мегаргбола ва лаха хала дар.

Юххера а ийсбелар ва. Бакъда, муlаши ххакхен мара хlама-м ялацар цох. Хlаьта а кlалвисача Терсбота хьаййцар ие.

Малх lочубиза боаллача хинна Казбан тlехьашка а хоаль маьхах отташьча «Победаца» Терсбот дlаккхьачача сан йоаrlача ше хургдар хинна даьнадар. Багалникка чура ка ьаарабаккха аьнна кагий цах хьатlа а бакийта ераш дlачубигар.

Вораrlа хьаарахьежача Терсбота бlаргабайра. ший ха багалника фу юка чуболлаш. Цхьарчоа ше тlаваrlа гlанз лаьтта хьала а хаьла чудолаш санна хийтар Терсбота.

— Маьрча аl, ма эхь да-кх ер» — йоахар, ших санна хьайнача, цун уйлаша.

Цхьа ха яьлча юхаметтавера пайи. Шоай безам бар ле мукъа ма шо, бакъда, цхьаьнха ка шуи коа боаrlе що нах за шоана къакка къонахчун чlоаrlа йир Терсбота.

А. ТУТАЕВ.

Мехка чухьарча авиационни наьъьашка rlолла лела арайоал «ЯК-40» яха керда реактивни самолет. Из комфортабельни машина «ЛИ-2», «ИЛ-12», «ИЛ-14», «АН-2» яхараша меттел лела езаш я. 24-нега 40-нега кхаччалца пассажираш дlа-вика кхуата лаьрхlа я «ЯК-40».

Массал — сахьата 550—600 километр. Самолетах хlаране 1500 килограмм мухь ваалургбола йола кхо двигатель елдай.

Укх шера октябрь бетта Ялоне хьаеллача Дунен хаьнкьашта юкъерча авиационни салоне далла цацаш хургья из самолет.

СУРТА ТlА: сайла rlалла йола «ЯК-40».

ТАСС фотохроника.

Вайнаьха багахбувцамцара

МОЛЛА ОАЗ

Хоа ма хургвий хьона ва оелхан маьждиге гулбенндача нахага даь къамаьл, — аьнна цхьан вортерча молла ший доттаrlчунга. — Са оазо хьалдиздар-кх из маьждиг.

— Хаьд-м хазанхар соша, — аьхад доттаrlчо, — бакъда, цу хьа оазо готтабаь, кхы са ца тохалуш дlаухаш бола ноь-м байра слам.

Мохьмар Мильдигов lбу.

АТТАГlА МАЛАГlА Я

Молаrlа цхьан доавароче ший нарига хаьттад, йоах:

— Авал, са вир аттаrlа малаrlа я: ухке я е мухале я?

— Вай деварашш вайна бозарошш болча ма хийла уж шашкхе я, — аьнна жоп деннад варо.

Плиэвхар Османи Хьамзат.

МАССАЗА А КЪОНА ГlИШЛОШЪЕР

Къахатехи чертежехи хьалдизача истола хьатlахьайха ваrlача участка начальника Виктор Генрихович Келлерах бlарг кхийтар са конторе дlачуваьлча. Цунца юхе нах бар.

— Ха ма йоае, хlантий. Сухальбе беза хlанз пхьитаиш йолаш. Машинаш дукха гоаргйоаца rlудилах вlашrlехьдаккха деза, йоахар во болхлошка.

Дlаьха хилавзар Виктор Генриховичаца са къамаьл. Васт-каста начальникаца дагабувла хьачуухача болхлоши паргlата вьамаьла дайтацар, хlаьта В. Г. Келлер ше а ваьар ший-хlаьца хулла тlера. Цудухьа ма хетта къаьга биографи ца хила а мег rlервавьнача РСФСР заслуженни гlишлошъер волча Виктор Генриховича Келлерачох. Цулакх киртта лале аз йоакхо йора дийна, юхьи хьаькъалах дивэ бlаргаши дола къаьна боатло сайна вовзаш.

...1933 шу. Массаза санна сатийна ляар Грозненски мехкдаьтта техникума зале. Деха ашрам, эзаш, ду хьехараш техникума втара хьалкарча выпускникашта хетадаь дар. Царна юкъе вар 23 шу дола Келлер Виктор а. Безабеннача хьехархошна, доттаrlашнара ваьаста ца дар но. Хlаьта кхоана?..

Шоллаrlча денна во боаких хьалхара ваьалеганш rlа. Октябрьски районерча промыслашка лаьттаж вахнача десятниказа боах бе отт Виктор.

Бирсача 1941 шера Нижни Тагиле хул Виктор Генрихович. Цига ший тайпара фронт яр. Мехка чlоаrlа ала металл доалаху доманаш хьеж вар из.

Тlом чаккбаьначул тlехьаrlа «разведке» води (цитта беган беш беккалйоаххх В. Келлера «Грознефтеразведке» воаккхаrlвола инженералла ше болх беш дlайньа ва).

1950 шера дена тохаинаца йиълаrlча гlишлои-монтажни управление болх беш ва из. Кхы хушцалургйоацаш езенний гlишлошъю гонаьл.

Виктор Генриховича хьалъаьча гlишлой макеташ хьагулйича бlарча горол хургья царех. Цу юкъе хургъяр Грознера А. П. Чехова цlераrlа библиотека, городской больница. пхьайтта берий беш, бархl школа, хlаьта наха чуlе хьалдаьча цlенойм чот яь и варгвац. Хlара хьа вел эча корхача гlишлои дукха иши уйлаш дlаала эзе а хьалъаьчул тlехьаrlа пох боййха тоам хул гlишлошъерашта.

Хала да Виктор Генрихович цхьан метте лаха, дукха объекташ я цун кхача, хьажа везаш. Керда хьалъеча мехкдаьтта институте корпусагара «Мелик» ахача пlелга, цигара «Химика», метта серпrача объекташка rlол [illegible]

— Йеиса тlа ваха ха ма йий са-м, хьаш дуиц хьальнича болхлочо. — Цаrlа lе ехтем боаша [illegible]

Цхьаьола саг хул ха дlайаде а къамьш ца деши. Сона хетаргахьа гуйро тlехьа йоаrlачарах ва В. Келлер а. Из дена ле саг ва.

Г. ЛЕВИН.

Нохч-Гlалгlай пачхьалкхен цlанан халкъарен ансамбла халкъара мехlача наьла наьлентиш «кlантий хаз-хар» доаш я.

Д. Восмийно сурт.

ШОАТТАДЕН ОАГlУВ

ХАМХОЕВ Ахьмад.

ГУЙРАН ДЕНОШ

Хазача махно, дикача махно
Ахнан денош наньдеах,
Тlера ухача дикъача дехно
Хьунаш, ареш ньайлайеах.

Iанаrlаннад гьаний гlинаца,
Iалаш эргадеалаш латт,
Лоамий босеш ньайлайоаш
Нхьаьта моршаш оттош нат.

Къьагад, ньагад гуйран денош,
Бьеца оала бельнуш ба,
Аха аьнна сlарсrlураш
Хи тоатоаш пахьаш да.

Къахьегараш йиза гуйран
Хьий чуаца ннйчауш ба,
Баьча балххх беркат даьша,
Юхьтlара беаш делаш да.

ПЛИЕВ Махьмад-Салид

* * *

Ма ихада-хх йаl, уж хьа бlаргаш
Моллаrlа ийрча хlама га.
Е шоех муша негабе,
Нхьача дагадеаца ва.
Уж шийна ма хов нхаллае
Вай деннхача lалена,
Ша даим хьесталда, аьнна
Цу бовгача безаме.

ХАОТТАМ

Тахан республике юкъ-юкъе моркаш а йолаш, кlезиг-дукха догlа а делхаш ха латтаргья; фегара температура буйсанна — 10—15, дийнахьа — 18—23 градус, Грозне буйсанна — 11—13, дийнахьа 20—22 градус йовхал йолаш хургья.

5-чеи 6-чеи октябре а иззамо ха латтаргья.

Метеостанци.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

СПОРТ

ШАХМАТАШ

Грознерча шахматни клуба 2-ча октябре дlайолаеннай «Труд» общества Централъни Совета хьалхара моттиг яккхара полуфинальни шахматни турнир.

Яхьашта юкъе даьхъа лоацаш ба Воркутера, Новосибирскера, Брянскера, Кемеровскера, Свердловскера, Москоавски областера, кхычахьара шахматисташ.

Нохч-Гlалгlай республика ерй ларалеш ба спорта мастерaлла кандидаташ Хасанови Кастаркови. Шин группа бекъа а бенна лева шахматисташ. Группе хьалхарен шоллаrlчен моттигаш яьхачарна «Труд» общества централъни Совета финальни яхьашка лакъа лаца бокъо хургья.

Полуфинальни яхьашка шиъ тур ловаза чакхъьнинай.

Цхьоалаrlча группе лидер ва спорта мастерaлла кандидат В. Горшин (Краснодар). Шиннех ши очко яьккхай цо.

Шоллаrlча группе шиннех шиъ очко йолаш яхоъ шахматист ва: спорта мастерaлла кандидаташ Трибушевский (Новосибирск), Аброшин (Волгоград), Маrлисии (Астрахань). Вай мехкахо Хасанов цаъи ахи очкой йистелаьза партийн йолаш ва.

ВОЛЕЙБОЛ

«Труд» общества Нохч-Гlалгlай совета хьалхара моттиг яккхара ВЛКСМ 50 шу дизара хетаь волейболыни яхьаш чакхъьинай укх денешка. Яхьашка лакъа лоацаш 23 маlача наьхен кхалнаьхен командаш яр.

Маlача наьха командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар «Старогрознефть» НПУ волейболисташа. «Шоллаrlча моттиге «Красный молот» завода команда я.

Кхалнаьха командашта юкъе хьалхара моттиг «Красный молот» завода волейболисткаша яьккхар. Шоллаrlа яр «Гипрогрознефта» спортсменкашка кхаьчар.

О. НИКОЛАЕВ.

ФУТБОЛ

«Труд» общества Нохч-Гlалгlай совета хьалхара моттиг яккхара укх шера май бетта йолаенна хиина ВЛКСМ 50 шу дизара хетаь футбольни яхьаш самарддайнаь чакхъьнинай.

Шийтта команда яр яхьашка дакъа лоацаш. Дика хьоккамаш гойтар Малгlабика, Карабулака, XXIII-ча партсъезда цlераrlча крекинг-завода футбольни коллективаша. Хьалхара моттиг а яьккха «Труд» общества чемпионаш крекинг-завода футболисташ хилар.

ПАЙДАНЕ ХЬЕХАМАШ

РЖАНОЙ СУХАРЕХ ЗЬ

Месорубхах rlолла чаптьхьа ржаной сухареш цецаца лоеса еза. Тlаккха цу хьоаре 300 грамм тоха деза кlнх дьаккхеча хьоара 150 грамм, 150 грамм шекара песок, 7 фуъ, 100 грамм бlарош, 100 грамм изюм, 150 грамм нелан ах аммони.

Фуъ белаш шод къоаста а ньшкар тоха деза. Цул тlехьаrlе еай мел хийчдаьо деорига а динне вlашеrlьаре деза. Цу тайпара нийчбаь бод нелла а хьецацийъача пьаrlа чу lочубилла беза. Из дlаниис а беъ rlаrlолле шкаф пескацуе эдаь кагий ьита бlарош ьарца цеза. Тlаккха етта мара эзаь бисквит. 200 — 230 градус йовхал а йолаш 20—30 минута оттийта еза бисквит. Шел а хьайта мара къовкха йиш яц пььаrlа чура.

* * *

Басар хьакха уйиаш мелача хила цхьан вецдоаш цьа пала фетаган а таза дила деза. Тlаккха цlенен къегаш хургда уйнаш.

* * *

Линолиум цlена йолаш санна хаза бос а болаш хургья, нагахь санна из йилвчул тlаьхьаrlа цьа литр хиа шие фуъ тохеча растворалле чу а lоттош цу тlа rlолле пахаши хьокхе.

Истола тlа тувса къовкха кlаьде хул нагахь санна из юлача кила уксус дотте.

* * *

Кlуас гаттара дика цlенлу, цу тlа rlолла навда набуlа хьокха.

ЛАДУВГlА, ХЬАЖА

РАДИО
5 октябрь

6.30 — Нохч-Гlалгlай лаьтталенидарпо (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.30 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Ашараш. 8.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 8.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 8.50 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона тlехье» (эрсий меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Къонаьл» (эрсий меттала). 17.00 — Сатирически тlаrlе тlаь яха радиожурнал (эрсий меттала).

ТЕЛЕВИДЕНИ

15.00 — Бераша. «Аьрдаrlа кlаьнк» яха фильм. 15.55 — Дешархоша. «Поволжье ленински моттигашка rlолла» яха фильм. 16.05 — Ах бlаь шера тавраьлаш «1967-rlа шу». 17.00 — Ленин вах бlаь шу кхаьлуш яха художественни фильм. 18.30 — Киножурнал. 18.40 — Передачай программа. 18.45 — «Эфире «Къоная ва», ВЛКСМ-а 50 шу дизарга». 19.30 — «На огоньке» яха Ленинградера передача. 20.30 — «Хаьи» информационни программа. 21.00 — «Берега» яха художественни фильм. 21.15 — «Батах дуйна дузацараш». 22.15 — Лирически иллей концерт «Безамах доаш иллеш».

РАДИО
6 октябрь

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.30 — «Шоана ункхазача ашараш» концерт. 8.00 — Москва. 8.20 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.30 — Хьехархочун дийне хетаь передача. 8.45 — Москва. Микрофона хьалхашка ва СССР просвещени министр Прокофьев. 15.15 — Передачай программа. 15.20 «Са хийса туйрие» яха Мусаева дувцар (нохчий меттала). 16.00 — Москва. 16.30 — «Литературни Нохч-Гlалгlайче» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 17.00 — «Къонаьл» (гlалгlай меттала). 17.30 — «Спортивни орбите» яха радиожурнал (эрсий меттала). 18.00 — Хьехархошта доаш концерт. 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

11.55 — Передачай программа. 12.00 — Дешархошта. «Вай доттаrlий моаркаль», Будапештера передача. 12.45 — Школа, хьалхаш. «Телевизионни журнал». 13.00 — Бераша. «Фаьлг хьаболе» яха фильм. 13.40 — Английски меттала урок юкъе чоаг вахар. 14.00 — Советски Эскарах Флотен бlухошта «Эскаре rlулакх мишта хул хьега». 14.30 — Музыкальни киоск. 15.00 — Хоккей хьалхара моттиг яккхар. «Ленина цlерах йолча централъни стадионе спорта Дворецера передача. 17.15 — Хьехархочун ди. 17.45 — Хьехархой зиэкех доаш концерт. 18.45 — Киношаьбархой клуб. 19.25 — Дунен хальньашта юкъера обозрени. 19.50 — Кинохроника (нохчий меттала доаккх). 20.00 — Передачай программа. 20.00 — Концерт.

РАДИО
7 октябрь

6.30 — Нохч-Гlалгlай лаьтталенидарпо (гlалгlай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Даьхьала хийла балха lуйрие» (эрсий меттала). 7.20 — Передачай программа. 7.25 — Москва. 8.15 — Гlалмакхо ашараш. 8.45 — «Къона тlехье» (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 18.00 — Передачай программа. 18.05 — «Дlалоах Нохч-Гlалгlайчен заслуженни артистка Гакуиаева Писигас» яха передача.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Телевизионни чернадарах (нохчийн эрсийн меттала). 18.20 — Кинохроника (гlалгlай меттала доаккх). 18.40 — «Сайре», ВЛКСМ — 50 шу дизара хетаь кагирхой телевизионни клуб (гlалгlай меттала, эрсий меттала доакх). 19.20 — Ах бlаь шера тавраьлаш. «1948-rlа шу». 20.00 — Литературан искусстван мистерки. Киргизски ССР-ан Нохч-Гlалгlай АССР-ан заслуженни артистка Тайц. 20.45 — Шоаье. берош' «Марша тениж» яха фильм (гlалгlай меттала доакх). 21.00 — Передачай программа. 21.05 — «Йоазана воеара» яха художественни фильм.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

5 ОКТЯБРЬ

В. И. Ленина цlераrlара майда

19 сахьат даьлча дена 21 сахьат даллалца Челюскиний цlераrlарча кинотеатра эстрадни оркестра концерт. Цул тlехьаrlа 22 сахьат даллалца документальни кинофильмаш хьоккаргда.

С. М. Кирова цlераrlара салоlен культуран парк

18 сахьат даьлча Зелени театре «Ленини Горькийи» яха лекци. Шалински района художественни самодеятельноста концерт. 19 сахьат даьлча кинолекторе ВЛКСМ 50 шу дизара хетаь «Комсомольски къонал» яха кинофестиваль. 11 сахьат а 17 сахьат а даьлча массови площадке халхараш, конкурсаш, ловзараш, аттракционаш. 16 сахьат даьлча «Хьалхара искусственни спутник» яхен «Кругозор» яхача звуковой журнала оаrlош тlа rlолла» яхен радиопередача.

«Красный молот» завода культура Цlа

14 сахьат даьлча «Са хьалхара хьехархо» яхача темах дешархошта даьрхlа утренник.

Н. К. Крупская цlераrlара культура Дворец

18 сахьат даьлча эlамигача зале ВЛКСМ 50 шу дизара хетадаь «Ровесник № 4» яха устни журнал. 18 сахьатн 30 минутн яьлча тхьаьнга хьоацаrlа ТОМ (Къоначо творчески объединени). Цул тlехьаrlа документальни кинофильмаш хьоккаргда.

20-ча участка клуб

14 сахьат даьлча В. И. Ленина 100 шу дизара хетаь кинофестиваль. «Даим дийна ва» яха кинофильм хьоккаргда.

С. М. Кирова цlераrlара культура Дворец

19 сахьат даьлча ВЛКСМ 50 шу дизара хетаь кагирхой сайре.

В. И. Ленина цlераrlара культура Дворец

18 сахьат даьлча йоккхача зале хьехархой Денна хетаь городской торжественни собрани. «Невские чайки» яха вокальни джаза концерт. 19 сахьат даьлча Зелени театре «Нохч-Гlалгlайчен къахьегамхой — пятилетин план кхоачашъяра къовсамаш лоаттадеш» яха лекци. 20 сахьат даьлча тематически кинофильмаш хьоккаргда. 12 сахьат даьлча дена болх беш салоlа зал я.

А. М. Горьке цlераrlара клуб

16 сахьат даьлча ВЛКСМ 50 шу дизара хетаь «Комсомольцаш — сатем боаца дегаш» яха кинофестиваль. 17 сахьат даьлча «Археологен архитектуран памятникаш» яха краеведчески музея выставка.

6 октябрь

В. И. Ленина цlераrlара майда

19 сахьат даьлча дена 20 сахьат даллалца Ленински района культура Цlен художественни самодеятельноста концерт. Цул тlехьаrlа 21 сахьат даллалца музыкальни концерт. 21 сахьат даьлча дена 22 сахьат даллалца хроникальни кинофильмаш хьоккаргда.

С. М. Кирова цlераrlара салоlен культуран парк

Хьехархой денна хетаьб сакъердам. 17 сахьат даьлча Зелени театре № 1 йолча берий музыкальни школа концерт. 18 сахьат даьлча Ленински комсомола 50 шу дизара хетаь «Даь турпалера rlулакхаш — къонгашта хьехам» яха сайре. Цул тlехьаrlа просвещене болхлой Цlен художественни самодеятельноста концерт. 19 сахьат даьлча кинолекторе В. И. Ленина 100 шу дизара хетаь «Ленина rlулакхашта тешаме да» яха кинофестиваль. 11 сахьат а 17 сахьат а даьлча массови площадке халхараш, ловзараш, конкурсаш, аттракционаш. 16 сахьат даьлча хьехархой Денна хетаь «Клетам балара искусство» яха радиопередача.

«Красный молот» завода культура Цlа

16 сахьат даьлча завода беша Дунен халкъашта юкъерча хьалах лекци. Цул тlехьаrlа хроникально-документальни кинофильмаш хьоккаргда.

Н. К. Крупская цlераrlара культура Дворец

18 сахьат даьлча дешара зале «Социалистически яхье ленински идеяш котъювл» яха лекци.

В. И. Ленина цlераrlара культура дворец

В. И. Ленина цlераrlарча культура Дворецa хьайийлача наlарий дe 9 сахьат даьлча кинозале эlамаrlболча дешархошта лаьрхlа фаьлгаш дешаргда. 10 сахьат даьлча дена 16 сахьат даллалца Дворецa художественни самодеятельноста ерригача коллективай хьайийлла урокаш. 11 сахьат даьлча «Неуловимые мстители» яха кинофильм хьоккаргда. 17 сахьат даьлча йоккхача зале «Хова кхлаоа искусство» яха тематически сайре. 12 сахьат даьлча йоккхача зале «Комсомольций дикача rlулакхий романтика» яха ВЛКСМ 50 шу дизара хетаь кинофестиваль. Цул тlехьаrlа «Республика ШКИД» яха художественни кинофильм хьоккаргда. 19 сахьат даьлча йоккхача зале таlкъа драматически театра «Интервенция» яха спектакль. 19 сахьатн 30 минутн яьлча Зелени театре «М. Горький» яха литературно-драматически композици. 20 сахьат даьлча парке документальни кинофильмаш хьоккаргда.

Пролетбата цlераrlара культура Цlа

14 сахьат даьлча «Школа долча новкъостала» яхача кинотеатре «На дне» яха художественни кинофильм хьоккаргда. 19 сахьат даьлча дешара зале «Тха хьехархой» яха беседа. 17 сахьат даьлча лакхерча классашкарча дешархой клуба заседани. В. И. Ленина бlаь шу дизара хетаь «Эттара цlоаrlаrlа сагал долашаrlа йола сага» яха диспут.

А. М. Горьке цlераrlара клуб

10 сахьат даьлча дена болх беш я кlиранзийнахьарча салоlа площадка. Халхараш, ловзараш. 13 сахьат даьлча «Са хьалхара хьехархо» яха берий утренник. 14 сахьат даьлча художественна самодеятельноста концерт.

КИМ цlераrlара клуб

18 сахьат даьлча «Бераштa правственни клетам балар» яха лекци.

5 ОКТЯБРЬ

С. Орджоникидзе цlераrlара стадион

9 сахьат даьлча яйгача атлетиках РСФСР-а хьалхара моттиг яккхара кхалнаьха командашта юкъера яхьаш.

«Динамо» стадион

9 сахьат даьлча городкех ловзаш «Динамо» спортивни обществa хьалхара моттиг яккхара яхьаш. 16 сахьат даьлча республика клубий хьалхара моттиг яккхара футбольни яхьаш.

«Локомотива» стадион

13 сахьат даьлча Октябрьски района физкультурни коллективай футболисташта юкъе кубок яккхара яхьаш.

«Спартака» стадион

17 сахьат даьлча бе ловзача бурганах республика хьалхара моттиг яккхара спортивни обществай командашта юкъера яхьаш.

6 ОКТЯБРЬ

С. Орджоникидзе цlераrlара стадион

9 сахьат даьлча яйгача атлетиках РСФСР-а хьалхара моттиг яккхара кхалнаьха командашта юкъера яхьаш.

«Динамо» стадион

9 сахьат даьлча «Динамо» спортивни обществa хьалхара моттиг яккхара городкех ловзачар яхьаш.

«Локомотива» стадион

12 сахьат даьлча футболах ловзаш республика клубий хьалхара моттиг яккхара яхьаш.

«Старогрознефта» стадион

15 сахьат даьлча футболах ловзаш республика клубий хьалхара моттиг яккхара яхьаш.

«Локомотива» спортзал

10 сахьат даьлча Грозненски машинни къаьа отделене хьалхара моттиг яккхара физкультурни коллективашта юкъера классификационни яхьаш.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ, ГАЗЕТ ДЕШАРАШ!

Дlадоладеннад 1969 шера

«Сердало»

газета язлуга

Газет язду предприятешкен учрежденешкен кепайоазув доаржадеча общественникаша, «Союзпечата» бувзама отделенешка.

Газет доацаш ха юкъе ца йолийтар дукхьа шоай хенахьа газет язде аьнна яхаш.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-rlа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-08; редактора зам.—3-28-11; жаптохкама секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамен письмой отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-08; зам. редактора—3-28-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект. 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05247. Заказ № 4267.